

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

"Службен весник на Република Македонија" излегува по потреба. Рок за рекламации 15 дена.	Петок, 3 ноември 2000 Скопје Број 90	Претплатата за 2000 година изнесува 7.800 денари. Овој број чини 50 денари. Жиро сметка 40100-603-12498
--	--	---

2911.

Врз основа на член 84 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" број 52/91), Претседателот на Република Македонија донесе

УКАЗ

ЗА ОТПОВИКУВАЊЕ ОД ДОЛЖНОСТА ВО НРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО КРАЛСТВОТО ДАНСКА

Се отповикува:

I

Г-дин Мухамед Халили, од должноста вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Кралството Данска.

II

Министерот за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

III

Овој указ влегува во сила веднаш.

Указ бр. 82/12-543

27 октомври 2000 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Борис Трајковски, с.р.

2912.

Врз основа на член 84 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" број 52/91), Претседателот на Република Македонија донесе

УКАЗ

ЗА ПОСТАВУВАЊЕ ВО НРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО КРАЛСТВОТО ДАНСКА

Се поставува:

I

Г-дин Сами Ибраими, за вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Кралството Данска.

II

Министерот за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

III

Овој указ влегува во сила веднаш.

Указ бр. 83/12-544

27 октомври 2000 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Борис Трајковски, с.р.

2913.

Врз основа на член 84, став 1, алинеја 10 од Уставот на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 52/91), согласно член 1 од Законот за помилување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 20/93), Претседателот на Република Македонија донесе

ОДЛУКА

ЗА ПОМИЛУВАЊЕ НА ОСУДЕНИ ЛИЦА

I

Потполно се ослободуваат од извршување на казната затвор осудените лица:

1. Љупчо Горги Макачоски, од с. Пештани;

2. Алекс Круме Стојанов, од Скопје;
3. Ердун Абдураман Емини, од Гостивар.

II

Извршувањето на казната затвор му се замени со условна осуда за време од 2 години на осуденото лице:

1. Васил Димитри Фотиу, од Скопје, во траење од 6 месеци.

III

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1370
2 ноември 2000 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Борис Трајковски, с.р.

2914.

Врз основа на член 11, а во врска со член 12 од Одлуката за организација и делокруг на работа на Кабинетот на Претседателот на Република Македонија, донесувам

ОДЛУКА

ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ ЧЛЕН НА КОМИСИЈАТА ЗА ПОМИЛУВАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

I

Се разрешува членот на Комисијата за помилување на Претседателот на Република Македонија:
- Миланчо Успрцов-дипломиран правник.

II

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1372
2 ноември 2000 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Борис Трајковски, с.р.

2915.

Врз основа на член 90-а од Законот за телекомуникациите ("Службен весник на Република Македонија" бр. 33/96 и 17/98) и член 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2000), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 31 октомври 2000 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ОБРАЗУВАЊЕ КОМИСИЈА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЈА НА АД ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ "МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ" ВО ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ - СКОПЈЕ

Член 1

За разгледување и проучување на финалните понуди на потенцијалните стратешки инвеститори заинтересирани за купување на 51% од акционерскиот капитал на АД за телекомуникации "Македонски телекомуникации" во државна сопственост - Скопје врз основа на финалниот тендер, правила и во име на Владата на Република Македонија да донесе одлука за избор на стратешки инвеститор на Акционерското друштво се образува Комисија за приватизација на АД за телекомуникации "Македонски телекомуникации" во државна сопственост - Скопје.

Член 2

Комисијата се состои од претседател и четири члена, кои ги именува Владата на Република Македонија.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 23-5032/2
31 октомври 2000 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Љубчо Георгиевски, с.р.

2916.

Врз основа на член 36 став 6 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2000) и член 2 од Одлуката за образување Комисија за приватизација на АД за телекомуникации "Македонски телекомуникации" во државна сопственост - Скопје, Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 31 октомври 2000 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ПРЕТСЕДАТЕЛ И ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЈА НА АД ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ "МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ" ВО ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ - СКОПЈЕ

1. За претседател и членови на Комисијата за приватизација на АД за телекомуникации "Македонски телекомуникации" во државна сопственост - Скопје се именуваат:

- а) за претседател
- Љупчо Балкоски, министер за транспорт и врски,
- б) за членови
- Тони Поповски, министер за животна средина и просторно планирање,
- Ернад Фејзулаху, министер без ресор;
- Даниел Дончев, генерален директор на АД за телекомуникации "Македонски телекомуникации" во државна сопственост - Скопје,
- Кирон Саркар, директор во CIBC WORLD MARKETS.

2. Ова решение влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 23-5032/3
31 октомври 2000 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Љубчо Георгиевски, с.р.

2917.

Врз основа на член 5, став 1 од Законот за пасиштата ("Службен весник на Република Македонија" бр. 3/98), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 5.09.2000 година, донесе

**ПРОГРАМА
ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ПАСИШТАТА
ОД 2000 ДО 2009 ГОДИНА**

В О В Е Д

1. Овчарството во Р.Македонија отсекогаш било тесно поврзано со пасиштата како природни ресурси-извори на сточна храна.

Поради орографските и климатските услови во нашата Република, пасиштата се простираат на многу широк висински дијапазон, односно од 50 до 2.800 метри надморска висина. Висинските разлики и разнообразието на еколошките услови придонесуваат за голема разновидност и на тревната растителност. Поради тоа постои битна разлика во вегетацијата и временскиот развој на тревната покривка и нејзино користење. Оттука дел од пасиштата кои се наоѓаат над 1.200 метри надморска височина се користат за напасување исклучиво во летниот период и тоа од втората половина на м.мај, па до крајот на м.октомври.

Благодарение на орографските прилики и висинската разлика на пасиштата, вегетацијата на нив се одвива во различно време поради што се овозможува

и подолг период за напасување на овците, поради кое е застапено номадењето- селенето на стоката од летни на зимски пасишта, како вековна традиција.

Во ридско-планинските подрачја во Р.Македонија, поради своите геостратешки, општествено економски и други карактеристики, пасиштата имаат извонредно значење за развојот на стопанството, во одбраната на земјата и со голем допринос во реализацијата на концепцијата на општонародната одбрана.

Тргувајќи од значењето на овие подрачја, пасиштата имаат осетно влијание во структурата на вкупната земјоделска површина, од каде произлегува и нивната осетна стопанска важност како еколошки обусловени тревници и еден од основните извори за доброточна храна за опстанокот и развојот на сточарството во ридско-планинскиот регион во Републиката.

Овчарството, како гранка на сточарското производство, има извонредно големо значење. За разлика од другите домашни животни, овцата дава најширок спектар на производи од анимално потекло кое е со незаменлив квалитет. Притоа, овцата не е директен конкурент на ниту еден вид домашно животно во поглед на исхраната, затоа што во индустриското производство го прати говедарството.

Освен тоа, овцата се претставува како најнезависно домашно животно и како многу подвижно во посебни услови, а особено во војна овчарското производство има одиграно значајна улога.

Во ридско-планинските и пограничните реони овчарството, иако екстензивно, во минатото имаше големо економско значење и покрај тоа што капацитетот на производството беше мало, населението во пасивните реони средствата за живот ги остваруваа претежно, а некаде и единствено, од оваа гранка што повлијае да се задржи населението во тие реони кои имаат социолошко-политичко значење за Републиката.

Со подобрување на сегашната состојба и условите во користење на пасиштата, овчарството има перспектива и може да одигра уште поголема улога во нашите економски потреби и странство, како здрава храна, првенствено со јагнешкото месо кое учествува со 80% од вредноста на вкупниот извоз на добитокот и добиточни производи.

И покрај вака големото значење на пасиштата, каде овците 100% и 70% од крупниот добиток се одгледуваат на пасиштата, се уште на истите не им се придава потребното внимание иако истите претставуваат непресушен извор на евтина храна на стоката и преку напасувањето на овците на пасиштата, скоро 90% од нивната потреба за исхрана ја задоволуваат преку испасувањето заради тоа што овцата, преку испасувањето, практично ја "бричи" тревата и во исто време ја губри.

Пасиштата, према сегашниот капацитет, ни нудат с. са 220.000 тони кабаста храна, со можност од 52.000 тони овчо млеко (1.500.000 овци), потоа 30.000 тони кравјо млеко (32.000 крави кои се напасуваат на пасиштата), 2.000 тони волна, арско губре од 700 тона, кожи од добитокот 8.000 тони, како и месо во живо од 78.000 тони преку прираст, што значи пасиштата ни нудат најевтино производство на здрава храна со одгледувањето на добитокот како жива резерва и природни ладилници, без да се вложуваат средства за изградба на објектите за чување замрзнати производи, а Македонија ги има сите предуслови за нејзино производство.

За жал, со сегашната состојба на овците од 633.000 грла и 32.000 грла крупен добиток кои се напасуваат на пасиштата, односно 790.000 условни грла овци, споредено со капацитетите на пасиштата изнесува дека 1-2 овци се напасуваат на 1 хектар пасишта, што укажува на крајно екстензивно сточарење, додека во странство на 1 хектар се напасуваат и до 10 овци.

Исто така, како многу важен стопански потенцијал од пасиштата се и бараните лековити билки и плодови, како дар на природата.

Може слободно да се каже дека во Македонија се присутни разновидни лековити билки и плодови богати со етерични масла, така да нашето поднебје претставува огромен и непресушен резервоар за фарма-

цветската и прехранбената индустрија, а кое е и многу актуелно и на странскиот пазар.

Се проценува дека вакви производи од пасиштата се собираат околу 100.000 тони годишно од кои се остваруваат екстра профити во девизи кои се одливаат од Републиката.

Пасиштата како големи и неисцрпни резервати на лековите растенија се јавуваат: Шарпланинскиот масив во должина од 70 км. и десетина км. во ширина, плодната Полошка котлина и Сува Гора, по своите климатски, почвени и други карактеристики се мошне погодни за виреење на најразновидни лековити растенија, а според особеностите на овој терен се развиле и посебни видови кои на други места се мошне ретки. Истото царство на билки и лековити плодови се среќава и на Осоговската планина, потоа на Малешевските планини, во Бошавијата и падините на Кожуф планина во Кавадаречко, на пасиштата во скопско и велешко на масивот Мокра, на пасиштата во струшко, Пелистер во Битола, Демир Хисар, односно во скоро сите краеве од земјата поради медитеранското влијание од Егејското море преку Вардар и од Јадранот преку Црн Дрим речиси во целата Република условува виреење на најразновидни билки и шумски растенија што даваат плодови. Тоа е огромен резерват за фармацевтската и прехранбената индустрија.

Исто така високопланинските пасишта, познати и како бели хоризонти, нудат и развој на зимскиот туризам со познатите скијачки терени, како и развојот на пчеларството, особено во Мариово како "слатка оаза" за пчеларите.

2. Законска регулатива во користење на пасиштата

2.1- До пред 5 години искористувањето и управувањето со државните пасишта се извршуваше преку самоуправно интересно организирање преку основање на ОСИЗ-ови за управување и користење на пасиштата и утрините ("Сл. весник на СРМ" бр. 20/74).

Меѓутоа, со Одлука У. бр. 194 од 6 септември 1995 год. ("Сл. весник на РМ" бр. 45 од 27.09.1995 год.), Уставниот суд на Р.Македонија го укина Законот за управување и користење на пасиштата и утрините.

Заради натамошно стопанисување со државните пасишта, Собранието на Р.Македонија донесе Закон за пасишта објавен во "Сл. весник на РМ" бр.3 од 22 јануари 1998 година, врз кој Владата на Р.Македонија донесе Одлука за основање на Јавно претпријатије за стопанисување со пасиштата Бр.23-982/1 од 6 април 1998 година со назначување в.д. директор за запишување на Јавно претпријатије за пасишта во трговскиот регистар, како и други активности за отпочнување со работа на претпријатието.

После преземените активности, Јавното претпријатије за пасишта изврши упис во трговскиот регистар под Трег. Бр. 7591/98 од 15.12.1998 година, во судот Скопје 1, а по отворањето на жиро сметката со работа отпочна од 01.06.1999 година, поради кое е настанат правен вакуум во користењето на пасиштата од скоро 3,5 години кое, несомнено негативно ќе се одрази врз работата на ЈП за пасишта.

3. Капацитети на пасиштата со бројна состојба на стоката

3.1.-Површини под пасиштата во Р.Македонија

Пасишните површини во Р. Македонија према податоците од Републичката геодетска управа добиени во 1998 год. се претставуваат со вкупна површина од 577.335,00 хектари распоредени во 30 катастарски општини и тоа:

1.	Ресен	10.389 ха
2.	Скопје	35.646 ха
3.	Струмица	15.020 ха
4.	Струга	10.788 ха
5.	Радовиш	10.762 ха
6.	Свети Николе	17.591 ха
7.	Тетово	27.335 ха
8.	Штип	22.205 ха
9.	Кочани	13.368 ха
10.	Крива Паланка	13.133 ха
11.	Прилеп	53.966 ха
12.	Охрид	20.330 ха
13.	Неготино	18.143 ха

14.	Крушево	5.675 ха
15.	Кратово	5.653 ха
16.	Куманово	24.095 ха
17.	Демир Хисар	9.353 ха
18.	Делчево	7.123 ха
19.	Кавадарци	20.407 ха
20.	Кичево	18.737 ха
21.	Дебар	7.675 ха
22.	Гостивар	50.317 ха
23.	Гевгелија	3.584 ха
24.	Пробиштип	10.122 ха
25.	Виница	10.306 ха
26.	Велес	48.136 ха
27.	Валандово	4.844 ха
28.	М.Брод	15.051 ха
29.	Битола	52.657 ха
30.	Берово	14.925 ха
Вкупно:		577.335 ха

3.2.-Организациона поставеност во користењето на пасиштата

Иако пасиштата во Р.Македонија во катастарските книги се заведени во триесет катастарски општини, заради економичност, ефикасност и прегледност во работата, пасиштата се користат и се организирани преку 15 организациони единици како подружници и тоа:

Ред. бр.	Подружница	ха	Вк.ха.на подружница
1.Берово за:			32.353
-Берово		14.924	
-Делчево		7.123	
-Виница		10.306	
2.Битола за:			63.046
-Битола		52.657	
-Ресен		10.389	
3.Велес -Велес		48.136	48.136
4.Гевгелија за:			8.428
-Гевгелија		3.584	
-Валандово		4.844	
5.Гостивар за: Гостивар		50.317	50.317
6.Дебар за:			38.793
-Дебар		7.657	
-Струга		10.788	
-Охрид		20.330	
7.Кичево за:			48.816
-Кичево		18.737	
-Брод.М.		15.051	
-Д.Хисар		9.353	
-Крушево		5.675	
8.Кратово за:			28.908
-Кратово		5.653	
-Кр.Паланка		13.133	
-Пробиштип		10.122	
9.Куманово за:			41.686
-Куманово		24.095	
-Св.Николе		17.591	
10.Кавадарци за:			38.550
-Кавадарци		20.095	
-Неготино		18.143	
11.Прилеп за: Прилеп		53.966	53.966
12.Струмица за:			25.782
-Струмица		15.020	
-Радовиш		10.762	
13.Скопје -Скопје		35.646	35.646
14.Тетово -Тетово		27.335	27.335
15.Штип за:			35.573
-Штип		22.205	
-Кочани		13.368	
Се вкупно:			577.335

3.3.-Бројна состојба на добитокот

Бројна состојба на добитокот кој се напасува на државните пасишта во сегашната нивна состојба и продуктивност е загрижувачки мала во споредба со нивните можности и капацитети, односно е сведена на 1/3 во однос на поранешните години.

Према податоците во 1999 година се напасувале 632.750 грла овци и 31.350 говеда (156.750 условни грла овци) односно вкупно 789.500 условни грла ситна стока, кое се гледа од следното:

Р.бр.	Подружница	овци	говеда	овци кои мигрираат
1.	- Берово	64.000	2.100	-
2.	- Битола	30.000	3.000	15.000
3.	- Велес	60.000	-	30.000
4.	- Гевгелија	25.000	3.000	-
5.	- Гостивар	47.000	-	30.000
6.	- Дебар	30.250	-	30.250
7.	- Кичево	40.000	1.000	10.000
8.	- Кратово	26.000	3.000	4.000
9.	- Куманово	37.000	1.900	-
10.	- Кавадарци	50.000	6.000	20.000
11.	- Прилеп	56.000	4.000	15.000
12.	- Струмица	53.000	350	-
13.	- Скопје	19.500	3.000	10.000
14.	- Тетово	50.000	2.000	10.000
15.	- Штип	45.000	2.000	12.000
Вкупно:		632.750	31.350	186.250
+ усл.грла		156.750		
Се вкупно:		789.500		

Изнесените во табелата 186.250 броја овци се претежно од сточарските организации и дел од приватните сточари кои номадат од летните на зимски пасишта кои веќе се прикажани во бројната состојба на овците во бројката од 632.750 броја овци, додека 31.350 грла говеда се сведени на 156.750 грла условни овци, или вкупно 789.500 условни грла овци.

Вака малата бројка на овците кои ги користат пасиштата се должи на сегашната состојба на пасиштата како и познатите услови во одгледувањето на овцата и воопшто сегашната состојба во овчарството, па заради надминување на ваквата состојба се изработува оваа програма.

Инаку бројката од 31.350 грла говеда се однесува на говедата кои се напасуваат на пасиштата и тука не се земено во обзир говедата кои се одгледуваат шталски.

Исто така, можната и очекувана наплата на надоместокот за користење на пасиштата за 2000 година изнесува околу 50% од бројната состојба на условните грла, кој процент на наплата преку реализацијата на мерките по Програмата постепено ќе се зголеми, така да се предвидува веќе од 2006 година па натака да се наплатува пасиштината 100% односно вкупниот број на стоката која се напасува на државните пасишта.

Наплатата на пасиштината изнесува 50,00 денари по грло еднаш годишно и за летната и зимската испаша, а тоа е како не би дошло до двојна наплата на пасиштината за онаа стока која се одгледува и на летните и на зимските пасишта.

4. Основни цели на Програмата

4.1. Основните цели на Програмата е стопанисување со пасиштата така што се сочувува нивната површина и да се зголеми нивната вредност, да се обезбеди најголем прираст на трева според природните услови, односно преку годишните Програми особено се утврдуваат природните услови и можности на пасиштето, негова обнова, развој, мерките за одгледување, заштита, унапредување и проширување на пасиштата и слично.

4.2. Спроведувањето на целите на Програмата за стопанисување со пасиштата од точка 4.1. ќе се изведуваат постепено према расположивите средства и приоритет на оние агро-мелиоративни мерки кои се најнеопходни во стопанисување со пасиштата, а тоа поради:

Планинските пасишта по своите геоморфолошки особини, положбата, нагибот и разновидните геолошки состави, се изложени на доста силно дејство на ерозијата, однесување и миење на површинските слоеви. Тие сили влијаеле во минатото на педогенетските особини, а денеска уште во поголема мера влијаат на педолошкиот состав, физичката структура, културата, стопанските и хемиските особини на земјиштето на високо-планинските и планинските пасишта. Тие, од друга страна влијаеле на распоредот, одржување, развотокот и разноврсноста на пасишната флора. Додека од една страна ерозивните сили вршат разорување и миење на земјиштето под пасишта, од друга страна и самиот човек-сточар има големо влијание на растителниот покривач во деструктивен правец. Кај еро-

зивното дејство се придружува и биотичкото дејство на тревниот покривач и може да се рече дека, покрај ерозивниот циклус, постои и биотичко-ерозивен и деградационен циклус, затоа растителниот покривач на пасиштата е нееднакво развиен како во поглед на распространетоста, така и во поглед на самиот состав.

Искористувањето на пасиштата налага заштита на земјиштето и вегетацијата од деструктивните и биотичките сили. Кога искористувањето на пасиштата се одвива без мелиоративни мерки, со сигурност се оди кон деградација на истите и осиромашување на земјиштето, а после тоа стварање на голи површини негодни за испаша. Такво е екстензивното-номадско сточарење. На современото искористување на пасиштата мора да претходат мелиорации. Покрај економската важност, планинските пасишта имаат огромна улога на заштита на земјиштето од ерозијата регулирање-истечување на долниот талог и водниот режим на планинските водотеци. Поради долготрајното екстензивно користење на пасиштата, голем дел од истите денеска се доста деградирани и самото земјиште кое се наоѓа под пасиштето е прилично исцрпено и осиромашено во хранливи материи, бидејќи не се преземаат мерки навреме да се враќаат сите оние состојки кои нестанале со испашата.

За современо искористување на пасиштата и развивање на сточниот фонд во ридско-планинскиот реон и искористување на природните богатства кои ќе допринесат за развојот на стопанството во ридско-планинскиот реон, што е многу значаен во обезбедување на жива резерва храна за остварување на концепцијата на општо-народната одбрана, како и решавање на миграцијата, потребно е вложување на средства и изведба на поозбилни и покрупни мелиорации на пасиштата како:

-Одржување и подобрување на постојниот тревен потенцијал и подигање на вештачки тревници;

-загрозените пасишни терени покриени со непожелна тревна и дрвенеста вегетација (смрека, крив бор и др.) чистење на истите по хемиски и механички пат;

-соработка со научните институции од Републиката за изнаоѓање на најпогодни методи за чистење на пасиштата од непожелната вегетација;

-оспособување на постојните објекти-собири површини за прибирање на атмосферската вода, бунари, базени, водопоила, како и изградба на нови водопоила, базени и мали акумулации за прибирање на атмосферската вода;

-испитување на педолошкиот состав на поголем дел од пасиштата врз база на кое ќе се препорачаат соодветни мерки;

-губрење на пасиштата со органски и минерални губрива;

-подигање на нови и оспособување на постојните стопански објекти-мандри за преработка на млекото и смештајни простори;

-пробивање на пристапни пасишта до пасиштата, оспособување и одржување на постојните;

-инвентаризација на пасиштата таму каде не е извршена;

Сите овие планирани мелиоративни мерки на пасиштата подетално и поконкретно ќе бидат разработени техничко-технолошки и оперативни во годишните програми на Јавното претпријатие за пасишта.

Предвидените мелиоративни зафати на пасиштата, кои се предмет на оваа програма, ќе бидат изведени по пат на:

а.-биолошки мелиорации

б.-органски мелиорации

в.-хемиски мелиорации

г.-технички и хидро-мелиоративни зафати.

а.-Биолошки мелиорации- се подразбираат мерките кои имаат за цел обнова и поправка на тревниот покривач по природен или вештачки пат со потсејување-затрелување и засновање на вештачки тревници. Во овие мерки спаѓа забрана на испаша за извесен период на секаков добиток, а исто така да не се коси. Со оваа мерка се оди да се подобри тревниот покривач по пат на самозасејување со семе и по вегетативен пат. Забраната за испаша треба да трае додека напoл-

но не се обнови пасиштето во зависност од деградационост на односното пасиште. Дозволена е интервална испаша и тоа при крајот на пасишната сезона кога веќе семето е созрело, а никако рано на пролет и во текот на летото, но исто така ова интервално напасување може да трае најмногу 10 дена.

Затревувањето воопшто, а особено сеенето на повеќегодишните тревнодетелинските смески овозможува, освен ефикасна борба со ерозијата, уште и создавање на стабилна и висококвалитетна претежно зимска крмна база во ридско-планинското подрачје. Нивната тревна маса е многу погодна за консумација на зелено и за приготвување на висококвалитетно сено кое се конзумира од сите видови добиток. Најголемата особина на многугодишните видови легиуминози и граминеи е способноста да на едно место останат повеќе години. Нивната биолошка особина е и вегетативно да се размножуваат. Со оглед на високата регенерациона способност која е генетски обусловена, тревите се во состојба во целиот вегетативен период да се возобновуваат и даваат по два откоса. Бидејќи фуражното производство на ориниците во ридско-планинското подрачје ни оддалеку не било досега доволно развиено, па затоа не создавало солидна крмна база за дополна на пасиштата. Имајќи во предвид дека грото пасишта се во ридско-планинското подрачје, а и поголемиот дел на постојниот добиточен фонд е тука лоциран, неразвистоста на фуражното производство на ориниците редовно условува недостиг од добиточна храна. Додека во пролетниот и рано летниот период добитокот има преизобилна паша, во есенскиот, а особено во зимскиот период е недоисхранет, а на места и гладува.

Затоа за создавање на континуирана и квалитетна исхрана на добитокот треба фуражно производство и на утрините да е така развиено да заедно со пасиштата наполно ги покриваат потребите од сточна, кабаста, а делумно и концентрирана храна за целиот стационарен добиточен фонд на ова подрачје. Само така сточарството може да има услови и солидни перспективи за развој.

Ова биолошка борба со ерозијата не само што претставува општествено оправдана мерка, но може и да прерасне во општа акција, особено што и сопствениците на нагибните оринични површини наоѓаат економски интерес. Затоа, потребно е заедницата да ја усмерува и стимулира оваа акција со тоа што плански и систематски би се изведувала, при што и заедницата би учествувала со дел буџетски средства од потребните за затревување.

Во едногодишните програми ќе се предвидува конкретно на кои пасишта ќе се применуваат биолошките мелиорации, а према создадените услови на пасиштата.

б.-Органски мелиорации- се подразбира подобрување на пасиштето со органски материи, како што се сточното губре, компосот, хумус.

Сточното губре е најважна органска материја која ја дава самиот добиток за време на испашата на пасиштата. Сточното губре е најдобро, најпогодно и најефикасно, бидејќи самиот добиток го дава на пасиштето и кога исто се користи за губрење на пасиштето, тоа е незаменливо со ниту едно друго губрило.

По теоретските предвидувања за време од 120 дена колку што просечно се задржува на летна испаша, една овца дава пресечно 190 кг. губре или 1,5 кг. дневно, односно 62 гр. просечно на час. Ако се зема да една овца која поминува 24 часа на пасиштето, поминува 10 часа на испаша, 6 часа на торовите за молзење и 8 часа во пренокиштата, тогаш дневното губре на една овца би се распоредило:

На пасиштето за време на испаша	10 ч x 62 гр = 0,620 кг.
Во молзарницата	6 ч x 62 гр = 0,380 кг.
Во пренокиштата	8 ч x 62 гр = 0,500 кг.
Вкупно:	24 ч. 1,5 кг.

Од оваа огромна количина на сточно губре непосредно останува на пасиштата само 40%, што значи да останата количина на сточното губре останува во пренокиштата и молзарниците кое покасно треба да се врати на пасиштата, па затоа се јавува како неопходна мерка рационално собирање на целокупното сточно

губре и растурање на истото по пасиштата. На планинските пасишта прв и основен услов за напредок на истите и развиток на сточарството неопходна мерка е собирање и растурање на сточното губре на пасиштата.

Како друг начин на губрење со сточно губрење е и торење.

Торење е вид губрење кое уште од најстарите времиња, па и денеска останува како најкорисно, како по содржина на хранливите материи, така и по обликот кои се непосредно пристапни до самите пасишта и кои можат најбрзо и најлесно да се вратат во земјиштето во дополнување за исцрпените хранливи материи. Торењето се смета за застарен начин на губрење за ориници во рамничарските терени, а за пасиштата торењето останува како најефикасен, најбрз и наједнаставен вид на губрење. Торењето може уште повеќе да се усоврши кога би се додавало и фосфорни губрива бидејќи сточното губре е осиромашено со фосфор.

Торењето може да биде од отворен и затворен тип.

Отворен тип на торење се врши на тој начин што со испаша се започнува од најблиските и најнизките пасишта, кои пасишта служат за порана пролетна испаша и така на ред од пониските кон повисоките, во колку се изградат торови истите да се преместуваат пореално по изохипса, а со тоа да се овозможи поран развиток на вегетацијата во пониските делови на пасиштата како пролетната испаша би можела да отпочне и трае подолго време. Со ваков начин на испаша се спречува загадувањето на тревата по целите пасишта и се овозможува задржување на добитокот за подолго време, додека на пасиштата со поголема надморска височина се развие и стопи снегот. Исто така на овој начин му се дава максимална испаша на добитокот во првите денови по излегувањето на планина за време на најголемата лактација во пониските и позаштитените пасишта додека добитокот се навикне на пониски температури и не би требало да се оддалечува од бачилото и од други засолништа. Поради материјални причини и ненавикнатоста на нашите сточари за испаша на добитокот по прегоноски пат, за наши услови најпогоден начин за губрење е торењето од отворен тип, односно ситниот добиток да се задржува подолго време на исто пасиште менувајќи го само местото на ноќевање и пладнување.

Посебен начин на торење, како најпогоден за нашите високо-планински пасишта е тој да пред завршувањето на летната испаша на пасиштето кое е предвидено за 500 грла ситен добиток, да се истераат 1.500 грла ситен добиток и да се присилно задржи на пасиштето во траење од 3 до 5 дена по можност во неколку наврати. Се овој начин на торење се постигнува тоа да високите тревы, кои овците при нормални услови на испаша ги одбегнувале, да ги опасат и се постигнува комплетно и рамномерно нагубрување на пасиштето. Оваа мерка се применува се додека пасиштето не поцрпи од екстремитетите на добитокот. После вакво торење тревниот покривач значително се подобрува, како по однос на количината на зелената маса, исто така и на самиот состав на тревите се менува, се зголемува учеството на легиуминозите во однос на граминеите и другите некорисни тревы.

в.- Хемиски мелиорации-спаѓаат мерките: губрење на пасиштата со вештачки губрива со цел да се подобри тревниот покривач на истите квалитетно и квантитетно. Во овие мерки можат да се вбројат калцификацијата на земјиштето со вар, гипс и лапорец, губрење со азотни и фосфорни губрива и други. Податоците за хемиските особини на планинското земјиште се оскудни. Науката се уште многу малку се интересира за планинското тло, тоа битно се разликува од рамничарските почви. Од мал број хемиски анализи извршени во Франција може да се заклучи дека планинските пасишта-земјишта содржат поголем процент на азот, фосфорни киселини, нешто вар и магнезиум. Иако овие анализи се доста ретки, створено е мислење да планинското земјиште не е баш сиромашно во основните хемиски елементи. Што се однесува до нашите пасишта, скоро немаме никакви податоци засновани на прецизни хемиски анализи.

Стебут тврди дека планинските пасишта се богати со азот кога во земјиштето има 2.37% азот. Пред се,

познато е да планинските пасишта добиваат голема количина атмосферски азот од честите водени талози, потоа од остатокот на органските материји од вегетацијата која останува и трули на самите пасишта и преку азотофикацијата со помош на леѓуминози кои се доста застапени на нашите пасишта. Од досегашните искуства е забележано дека високо планинските пасишта во однос на ридските, оскудеваат најмногу со фосфорна киселина, токму овој елемент се троши за изградба на скелетот на добитокот и формирањето на млекото. Употребата на вештачките ѓубрива во мелиоративните цели е многу сложена работа, особено при планинските и високо-планинските пасишта, бидејќи не се знае како реагира земјиштето кое е скоро осум месеци под снег, какви се односите на микроорганизмот и микрофлората во врска со климатските услови и инсолацијата на разна експозиција на поголеми надморски височини, кој елемент треба да се додаде, каква количина и кога. За да се утврди кое вештачко ѓубриво е најпогодно за пасиштата неопходно е потребно да се вложат средства за опити. Во наредните години ќе се вршат хемиски и педолошки анализи на земјиштето под пасиште, меѓутоа на високо-планинските пасишта во наредните години се предвидува ѓубрење со фосфорни, а на планинските (брдските) со комбинирани ѓубрива (Н.П.К.).

Во годишните програми конкретно ќе се обработи употребата на вештачките ѓубрива, односно со кое ѓубре ќе се наѓубруваат пасиштата.

г.-Механички мелиорации-се подразбира подобрување на пасиштата по механички пат, односно ослободување на површината од камен, папрат, смреки, кривул, трње, чалии, чемерица и други корови по пат на копање, сечење со моторни пили и друго.

д.-Техничко и хидро-мелиоративни зафати во нив спаѓаат градежни работи, хидротехнички работи, уредување на порој со цел да се заштити земјиштето на пасиштата и шумите од ерозија.

Во градежните мелиоративни работи се подразбира изградба на сите видови објекти кои служат за сместување на луѓето и добитокот, за преработка и чување на млекото и млечните производи.

Во градежните работи спаѓаат одржување и изградба на сите видови пасишта до објекти кои се многу потребни за рационално искористување на планинските пасишта.

Хидротехничките мелиорации имаат за цел уредување на сите изворски води и акумулирање на атмосферските падавини.

Овие се и најважни мелиорациони работи од аспект на економско, културно и хигиенско гледиште. Во прв поглед обезбедување на луѓето, добитокот и мандрите со здрава вода за пиење, потоа за наводнување на пасиштата и на други земјоделски култури во предпланинските појаси за потребите на селските населби.

4.3.- Останати мерки

4.3.1.- За разлика од мелиоративните мерки, а заради спроведувањето на одредби од Законот за стопанисување со пасишта така да се сочува нивната површина, заштита на пасиштата, унапредување и проширување, потребни се преземање и на останати мерки за зачувување на пасиштата од нивното намалување и уништување кое, исто така, условува и намалување на сточниот фонд.

Поради тоа се предвидуваат и останати мерки и нивно итно и сериозно решавање, и тоа:

а.-Промена на титуларот на корисникот на пасиштата во катастарскиот операт.

б.-Узурпации, разорување, искористување на минерални сировини.

в.-Попшумување на пасиштата.

г.-Национални паркови.

а.-Промена на титуларот на корисникот на пасиштата во катастарскиот операт

Иако уште во 1974 година искористувањето на пасиштата беше регулирано со Законот за управување и користење на пасиштата ("Сл. весник на СРМ" бр. 20/74), каде во членот 39 стои дека " во рок од 6 месеци по влегувањето во сила на овој закон престануваат

да важат актите со кои пасиштата се дадени на трајно користење на организациите на здружен труд", а потоа со новиот Закон за пасишта ("Сл. весник на РМ" бр. 3/98) исто така е регулирана оваа материја со основање на Јавно претпријатие за стопанисување со државните пасишта, сè уште и ден денес пасиштата во катастарските оператии се водат на непостојни земјоделски задруги, народни одбори, земјоделски комбинати и т.н. при што истите се поседовните-имотните листи располагаат со пасиштата, ги разоруваат, уништуваат т.н., а ЈП за пасишта само декларативно постои и не е во можност преку преземање на правни мерки да ги спречи овие појави.

При ваква ситуација ЈП за пасишта наидува на пречки за спроведување на агро-мелиоративните мерки на пасиштата ниту пак изведба на посериозни мелиоративни зафати на пасиштата.

За реализацијата на оваа мерка ЈП за пасишта, со помош на ресорното министерство, како приоритет на да се изврши промена на титуларот на корисникот на пасиштата во катастарскиот операт, така да стои: сопственик на РМ-корисник, или стопанственик на ЈП за пасишта-Скопје, како би се заштитиле пасиштата како наше природно богатство.

б.-Узурпации, разорување, искористување минерални сировини

Аналогно на претходно изнесеното, исто така како приоритетна мерка, се налага спречување на узурпациите на пасиштата, разорување и искористување на минерални сировини.

Узурпацијата на пасиштата е присутна на целата територија на Републиката така да сите поранешни пасишни површини во близина на селата (утрините) се узурпирани од месното население, некаде изградено и објекти-куќи, потоа разорување на пасиштата има земено загрижувачки размери било да се работи од страна на земјоделските комбинати или задруги, било од приватни лица. Ваквата лоша практика беше дури и потхранувана со финансирање на земјоделските комбинати при заорување на пасиштата без да се води доволно сметка за таквата постапка. Најчесто земјоделските комбинати ја добиваа премијата "за активирање на земјоделските површини", а во наредните години ги напуштаа изораните површини како нерентабилни.

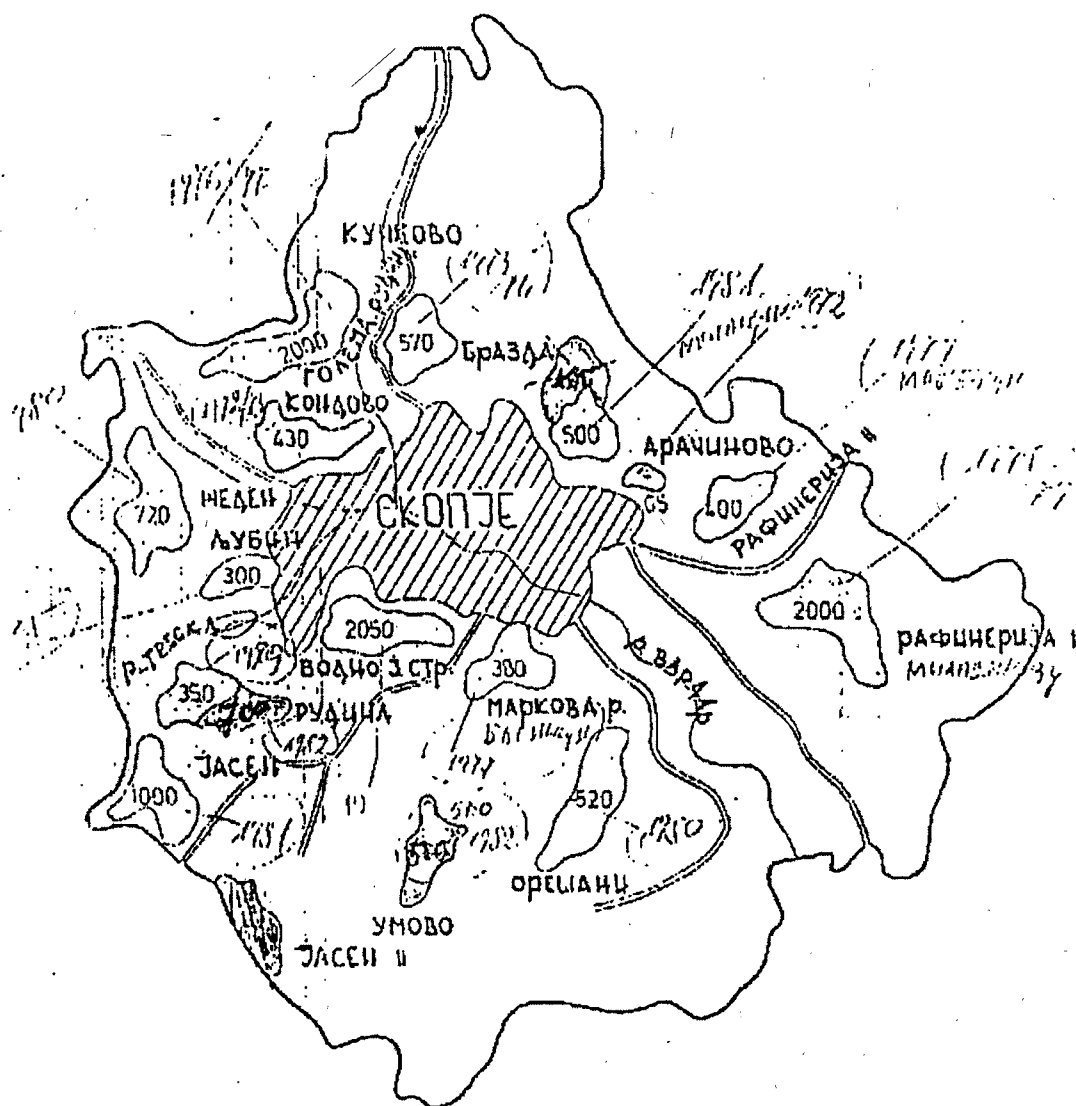
При тоа не се водеше сметка дека така безразборното заорување на пасиштата, како стабилизирани биосистеми, се изложуваат на ерозија со големи несогледливи штетни последици. Потоа, земјоделските комбинати користејќи ги поседовните листови, како законска обврска, 15 % од "своите" површини, практично ги отстапува пасиштата.

Исто така, повеќе градежни организации, користејќи ја несреденоста со пасиштата во катастарот, голем дел од пасиштата користат како каменоломи, за вадење песок и чакал, вадење на камени блокови од Травертин и др.при што добиваат голем профит, а по искористувањето ги напуштаат како неплодна површина, без притоа да нанесат слој оранична земја за затрвување на пасиштата, што значи дека тие пасишта се неповратно изгубени. Решавањето на оваа проблематика е долг и макотрпен процес, пропратен со судски спорови, меѓутоа ЈП за пасишта како задача и мерка за зачувување на пасиштата перманентно ќе прави напори за решавање на истото.

в.-Попшумување на пасиштата

Попшумувањето на пасиштата, преку поранешниот фонд за попшумување, односно претпријатијата за стопанисување со шумите, зеде толкав размер да повеќе илјадници хектари најквалитетни пасишта се разоруваа и попшумуваа, се попшумуваа пасиштата каде има премин на стоката до водата за кое сточарите беа казнувани. Се попшумуваше со механизацијата, по изохипси, притоа најквалитетните пасишта беа третирали како "голини", се попшумуваат зимските пасишта кое услови поради екстремните климатски услови на високопланинските пасишта истите да бидат нерационално искористени, поради кое и многу сточари беа принудени и да ја продаваат стоката. Во прилог: скица на попшумени површини на скопско подрачје.

ПОШУМЕНИ ПОВРШНИ НА СКОПСКО ПОДРАЧЈЕ

- ПОШУМЕНИ ПОВРШНИ
11,285 ха
- ПЛАНИРАНА ПОВРШИНА
ЗА ПОШУМУВАЊЕ 1982 г.
9,500 ха
12,00

Во Законот за шуми никаде не стои "пошумување на пасиштата". Моментално не доволната искористеност на постојните стабилизирани пасишта со овци, не би требало да се преведуваат во друга земјишна категорија, затоа што нема никаква законска основа и оправдување.

Заради истото во оваа програма е ставена мерка за заштита на пасиштата од пошумување.

г.-Национални паркови

Исто така, со намалувањето на пасиштата е и намалувањето на добитокот од забраната за напасување на стоката на површини од 125.345 ха. во пет национални паркови и резервати во Републиката: Галичица-Охрид; 23.760 ха; Јасен-Скопје 10.000 ха; Маврово-Гостивар 65.583 ха; Пелистер-Битола 12.000 ха и во Велес со 14.000 ха.

Ако споменатиот тренд на забраните и намалувањата на површините продолжи и понатака, тогаш пасиштата би исчезнале.

Ова укажува дека и Републиката мора да се загрижи, бидејќи во годините кои дојдоа и доаѓаат, храната ќе биде се попотребна, а корисниците на пасиштата ќе ги смена.

По однос на основните карактеристики на домашната популација и од културите на раса овци, производните карактеристики, решенија за унапредување на производството, селекцијата на грлата, линии на производство и т.н. внесено е во Одгледувачката програма за овчарството, односно во Националната одгледувачка програма за сточарството на Р.Македонија за период од 2000 до 2009 година.

5. Извори на средствата за работа и развој

5.1.- Приходи кои ги остварува Јавното претпријатие за пасишта од вршење на дејностите.

а.-Приходи од користење на пасиштата со давање на истите на користење на правни и физички лица со годишен надоместок.

б.-Приходи од трговијата на мало со млеко и млечни производи, добиточна храна, репроматеријали за корисниците на пасиштата и други мешовити стоки.

в.-Приходи од трговијата на големо со добиток и живина, млеко и млечни производи, лековити билки и плодови од пасиштата и други мешовити стоки.

5.2.-Кредитни средства ќе се остваруваат при поголеми мелиоративни зафати и современи објекти за преработка на млекото во млечни производи, бачила и трла и сл.

5.3.-Буџет (средства за проширена репродукција).

5.4.-Други извори на средства-кога ЈП за пасишта може без запишување во трговскиот регистар да врши помал обем на други дејности кои се вообичаени да се извршуваат заедно со горе споменатите дејности ако придонесуваат за подобро искористување на капацитетите на претпријатието.

6. подружница при јавното претпријатие

6.1.-Подружница БЕРОВО со Делчево и Винаца

6.1.-БЕРОВО:

ЈП за пасишта-Подружница Берово ги обединува сите можни капацитети од пасиштата и утрините на подрачјето на општините Берово и Пехчево и тоа под вкупна површина под пасишта по катастарските податоци 14.924 ха.

-Природните услови на пасиштата. Пасиштата во општините Берово и Пехчево припаѓаат во Малешевската планинска зона.

На Малешевските планини постои една јасно изразена географска зона, од останатите делови на високопланинските делови во Македонија. Тука постои една шареноликост од најубави пасишта на Балканскиот полуостров. Во Малешевската се наоѓаат локалитети на високопланински и планински пасишта кои се наоѓаат на надморска височина од 500 до 2000 метра и истите претставуваат една целина. Пасиштата кои се наклонети на југозападната страна нивниот бонитет е подобар, а оние што се изложени на северната страна се со послаб капацитет. Пасиштата се изложени на сите надворешни влијанија, со исклучок на мал дел кои

се заштитени од северните ветрови со шуми. Основна карактеристика на сите пасишта во општините Берово и Пехчево што истите се користат како летни пасишта, делимично како пролетни и есенски. Почвата е релативно богата со хумус што настанал со изумирање на флората и фауната (гниење), дебелината на хумусот е различна.

Реакцијата на почвата е кисела, што може да се види од присуството на смрека која успева на кисела почва. Од фауната во почвата на пасиштата разни инсекти, многу микроорганизми, потоа кртот, глувците, слепото куче и разни влекачи и други животни. Хранливите материи се хетерогени по обем.

Тревниот состав е со едногодишни и повеќегодишни тревни, а се застапени: граминаеи, легуминози, останати тревни, плевели

и на тие пасишта тревниот состав е добар со јаки бусени. Треба да се истакне фактот, заради еколошките услови, аридна клима и еродирани плитки сиромашни почви со хранливите материи и пасиштата се со мала продукција, односно 4 до 5 мц сено по хектар. На терените од пасиштата се наоѓаат големи количини корови, како чемерика и смрека па истите пасишта ги прават донекаде некорисни за напасување.

-Снабденост со вода на пасиштата. Познато е дека Малешевската се снабдени повеќето со природни извори поврзани едни со други со мали и големи долчини и реки и може да се рече дека пасиштата во Малешевската се добро снабдени со вода, но тоа најмногу зависи и од временските услови, ако влажноста на воздухот е поголема, ќе има и повеќе врнежи од дожд и снег, а пасиштата ќе бидат побогати со вода.

-Геолошка подлога на пасиштата. Познато е дека Малешевската е со кисела почва, па како главен претставник на тревите со слаб квалитет е кртулот (Нардус стрикта), а од дрвенестите шумски растенија има само полеганата смрека (клека). На многу места смреката покрива дури и над 70% од пасиштата.

-Податоци за хемиските особини на планинското земјиште се сиромашни. Науката се уште малку се интересира за планинското тло кое битно се разликува од рамничарските почви. Од мал број хемиски анализи извршени во светот досега, може да се заклучи дека планинските пасишта-земјишта содржат азотно фосфорни киселини, нешто вар и магнезиум. Иако се ретки овие анализи створено е мислење дека планинското земјиште не е баш сиромашно со основните хемиски елементи. Што се однесува до нашите пасишта, немаме никакви податоци засновани на хемиски анализи.

-Корелативност на пасиштата. Малешевските планини претставуваат шаренолик венец кој се протега на југозападната страна, долж бугарската граница и завршува на југоисточниот дел со Огражден. Пасиштата се со надморска висина од 850 до 2000 м. Од 1200 до 2000 м.н.в. се високопланинските пасишта. Горниот дел на пасиштата се протега долж бугарската граница, во горниот дел деловите се простираат према запад кое нешто условува истите пасишта да имаат и западна изложеност.

Тие пасишта припаѓаат на КО.Пехчево и КО.Берово и се најдобро поврзани едно со друго пасиште. На Огражден почнуваат во североисточната страна на местото од просекот на ивицата од шумата со границата помеѓу КО. Двориште и КО. Иловица од Струмичката општина.

Нагибот на земјиштето е 3-5% со многу изворски води и природни реки и пасиштата се изложени на ветрови. Пасиштата ги делат големи површини под шуми поврзани со колски патишта, а во последно време и со широки друмски патишта за теренски возила.

-Номадење од летно кон зимско пасиште: Основна карактеристика на пасиштата во Малешевската треба да се истакне фактот дека заради еколошките услови аридна клима и еродирани плитки и сиромашни

почви со хранителни материи, поголем дел од пасиштата се со мала продукција, односно 4-5 мс. сено по ха. Покрај тоа оваа продукција е сезонска 3-4 месеца април, мај, јуни и јули, бидејќи подоцна поради високите летни температури и сушата, вегетацијата на тревната растителност се намалува, дури и прекинува, а потоа со првите есенски дождови со ретровегетација повторно се обновува.

-Оттука и капацитетот на пасиштата е мал и изнесува 3-5 грла ситен добиток по ха. Обраснатоста на пасиштата со непожелна вегетација се движи од 30 до 80%. Со најдобар тревен состав се пасиштата во КО. Пехчево и КО. Двориште со следниот тревен состав:

КО. Пехчево:	легуминози	5-20 %
	граминеи	60 %
	останати тревы	15-25

КО.Двориште - " Огражден "	
	легуминози 30 %
	граминеи 40 %
	останати тревы 30 %
	и по малку плевели.

-Како проблем во користењето на пасиштата се јавува пошумувањето и разорувањето на пасиштата, а најголема узурпација е извршена во утрините на летна испаша, узурпаторите даваат отпор тврдејќи дека се нивни или на селото, така да поедини села остануваат без утрини. Исто така се врши пошумување на идеални пасишни површини.

Узурпација на општествениот имот може да постои само во услови на несредени состојби во евиденцијата на површините.

Во КО. Берово и КО. Пехчево од 1959 година нема вршено инвентаризација на пасиштата, но како една од главните задачи се поставува средување на евиденцијата на пасиштата во катастарските книги, како би можеле пасиштата да се заштитат од нивни уништувања.

-Потребни мелиоративни мерки во наредните години:

И покрај тоа што постојниот пасишен потенцијал претставува извонредна база за развој на сточарството, добар дел од истите се запоставени, иако досега се изградени 35 бетонски водопоила, 38 водопоила со дрвени корита, 5 чешми и 3 базени за капење на овците, неопходно се јавува потреба и ќе се изведуваат следните мелиоративни мерки:

-чистење од непожелна вегетација	800 ха
-изградба на водопоила	160 бр.
-изградба на базени за капење	16 бр.
-поправка на објекти и изградба на нови.	

6.1.2-ДЕЛЧЕВО:

Природните услови на пасиштата. Пасиштата во општините Делчево и М.Каменица припаѓаат во Пијанечката планинска зона, различни по височините и релјефот.

Основна карактеристика е што се користат и како летни пасишта, делумно пролетни и есенски, а се протегаат од југоисток "Руен" со надморска висина од 1200 до 2000 метри, на запад и исток планината "Голак", на исток се протега Винаца, а на запад према Делчево со надморска висина од 700 до 1300 метри. На исток е планината "Влаина" према Малешевјата со с.Панчарево. На југ е планината "Баја Степе" со надморска висина од 700 до 1500 м. освен мал дел, не се заштитени од северните ветрови. На терените од пасиштата се наоѓаат големи количини корови чемерика и смрека и истите ги прават некорисни за напасување.

-Снабденост со вода на пасиштата. Пасиштата во Пијанечкиот регион се сиромашни со води бидејќи природните извори се наоѓаат долу ниско од планините, па оддалеченоста на водата е многу голема од пасишните површини.

-Геолошката подлога на пасиштата во општините Делчево и М.Каменица се со варовно-силикатна подлога. Реакцијата на почвата е кисела.

-Корелативност на пасиштата. Пасиштата на Пијанечкиот регион се протегаат на север "Руен" со јужна

експозиција и се со добар бонитет. На исток од планината "Влаина" се протегаат до с.Панчарево во Малешевјата. На запад е планината "Голак", а на јужната се протега Средна-Баја Степе.

Најдобра поврзаност имаат пасиштата што се наоѓаат во источниот дел Кадница во Пехчево, па се до Руен долж македонско-бугарската граница, додека нема поврзаност на пасиштата на Голак и Баја Степе.

Пасиштата се за летна испаша и нема зимски пасишта.

-Тревниот состав на пасиштата. Поради аридната клима и еродираниите плитки сиромашни почви, истите се со мала продукција на сено по ха. Продукцијата им е сезонска (април, мај, јуни и јули), а со првите есенски дождови повторно се обновува, па затоа и капацитетот на пасиштата е мал.

Закоровеноста на пасиштата со непожелна вегетација се движи од 30 до 80%, а со најдобар тревен состав се пасиштата на "Руен" со

-легуминози	5 до 25%
-граминеи	до 55%
-останати тревы	15 до 25%
-плевели	25%

но има и пасишта кои на големи површини се покривени со корови како чемериката, смреката, кртулот, и на истите треба да се применат разни мелиоративни мерки.

-Пошумување и разорување. Исто така и на овие пасишта е присутна појавата на разорување, како и пошумување чие спречување, заради заштитата на пасиштата, ќе се одвива во наредниот период.

-Потребни мелиоративни мерки

Пасиштата во Делчево и М.Каменица, само мал дел од истите се квалитетни, додека останатиот поголем дел се закоровени со смрека и други дрвенести корови, па оттука се појавува потребата за чистење на пасиштата од коровите, па во наредниот период се предвидува чистење на пасиштата од коровите, првенствено од смреката на површина од 100 ха.

Исто така заради снабдување со вода за напојување на стоката, се предвидува изградба на 30 водопоила, како и изградба на бачила за овците.

6.1.3-ВИНИЦА

-Природни услови на пасиштата. Пасиштата во општината Винаца припаѓаат во Виначката планинска зона и сите се со различна географска зона, релјеф, а со надморска висина се од 700 до 1800 м.

Пасиштата што се наоѓаат на планината Плачковица се протегаат на исток, па се до западниот дел на Лески и истите се богати со хранливи материи.

Тревниот состав е со едногодишни и повеќегодишни тревы, а се застапени: граминеи, легуминози, останати тревы, корови.

На овие пасишта тревниот состав е добар со јаки бусени. На еден дел од пасиштата се наоѓаат големи количини на корови (смрека) каде е потребно нивно чистење.

-Снабденост со вода на пасиштата. Пасиштата во Винаца се снабдени повеќето со природни извори поврзани со помали и поголеми потоци и реки, каде е потребно само изградба на водопоила.

-Геолошка подлога. Пасиштата во Виначкиот регион се со силикатна подлога, реакцијата на почвата е кисела што може да се види од присуството на смреката. Хранливите материи се хетерогени по обем, а тревниот состав е со едногодишни и повеќегодишни тревы од кои најповеќе се застапени граминеите, помалку легуминози и останати тревы и корови.

На пасиштата што се наоѓаат повисоко на планината Плачковица има добар тревен покривач, со добри и јаки бусени.

-Корелативност на пасиштата. Пасиштата во Виначкиот регион се протегаат на источниот дел од Винаца и нивната поврзаност е добра. Основна карактеристика е што истите се користат како летни пасишта, а делумно пролетни и есенски.

-Пошумување и разорување. И на овие пасишта се јавува узурпацијата, при што треба да се работи на

нејзино спречување, а големи пасишни површини се пошумени од шумското стопанство.

На овие пасишта нема извршено инвентаризација и истата во наредниот период треба да се изврши.

-Потребни мелиоративни мерки.

Од основните мелиоративни мерки се предвидува:

- чистење од непожелна вегетација 100 ха
- изградба на водопоила 20 бр.
- изградба на базени за капење 15 бр.
- заштита на пасиштата од разорнување и пошумување.

6.2.-Подружница БИТОЛА со Ресен

Подружницата Битола со Ресен, према податоците од Републичката геодетска управа располага со вкупно 63.046 ха од кои во Битола 52.657 и во Ресен 10.389 ха.

-Природни услови. Според природните услови, пасиштата се користат за летна и зимска испаша и истите се протегаат од 500 до 2000 м. надморска висина. Пасиштата во подружницата во Битола имаат претежно континентална клима, а само мал дел е планинска.

-Снабденост со вода на пасиштата. Пасиштата, може да се рече, дека само еден мал дел имаат вода за напојување на стоката, односно пониските пасишта кај кои што поминуваат малечки реки, а до пасишта кои немаат вода се носи од подалечни места со што се градат мали резервоари и се прават поила за да може стоката непречено да пие чиста вода. На пасиштата кои се посиромашни со вода се прават мали акумулации-брани, така што за време на зимата и пролетта тие се полнат со вода и водата тука се задржува подолго време, односно за време на летото, но има години кога нема снег, па суводолиците брзо пресушуваат и не се собира вода за летниот период.

-Подлогата на која се наоѓаат пасиштата е доста сиромашна со хранливи материи, односно минерални материи, па за таа цел треба да се врши губрење со вештачки ѓубрива.

-Поврзаноста на пасиштата едни со други е доста различна, бидејќи ретко можат да се најдат пасишта во големи комплекси, а поврзаноста на пасиштата може да се изведе со уништување на дел од енклави на шуми, како и чистење на пасиштата од непожелни дрвенести растенија (шикари, смреки и др.) кои се шират.

-Номадење. На пасиштата се врши номадење и тоа од страна на индивидуални сточари кои доаѓаат од Дебар (с.Новак, Коцадик и Елевци) кои ги користат слободните пасишта во Мариовскиот крај за време на зимскиот период, односно од месец ноември до месец мај. Се врши номадење и од неколку сточари од с.Нижополе кои ги користат високопланинските пасишта на Баба Планина, а само мал дел се користат пасиштата за летна испаша на Нице-Кајмакчалан со околу 2.000 овци. Сточарите кои ги користат другите пасишта, тоа го прават преку целата година, бидејќи им се наоѓаат во непосредна близина на самите населени места.

-Тревниот состав на пасиштата е со доста слаб квалитет затоа што се застапени многу малку легуминозите. Пасиштата се доста закоровени со непожелна вегетација како смрека, трн, шип, капини и др. корови кои оневозможуваат рационално користење на пасиштата.

-Узурпацијата на пасиштата и пошумување на пасиштата е загрижувачка појава од причина што сите кои обработуваат земјиште ја зголемуваат својата површина на сметка на пасиштата. Исто така присутна е појавата на пошумување на пасиштата од организациите кои стопанисуваат со шуми.

-Потребни мелиоративни мерки. Од претходно изнесеното, нужно се налага примена на мелиоративни мерки врз пасиштата:

-Чистење на пасиштата од непожелна дрвенеста вегетација на површина од 1.000 ха.

-Изградба на водособиришни-вештачки акумулации 10 броја на места-пасишта кои се сиромашни со вода, 5 броја.

-Ѓубрење на пасиштата со минерално ѓубриво на 1.000 ха.

-Пробивање на пристапни пасишта до пасиштата 30 км.

-Изградба на водопоила со бетонски корита 18 броја.

-Базени за дезинфекција 10 броја.

-Поправка на бачила и изградба на нови 18 броја.

-Заштита за пасиштата од разорнување и пошумување.

6.3. Подружница ВЕЛЕС

Подружницата Велес ги зафаќа послабо квалитетните пасишни површини кои изнесуваат 48.136 ха према катастарската евиденција, од кои 4.145 ха се висококвалитетни пасишта кои се користат во летниот период, а останатите се користат преку целата година, односно како зимски пасишта.

Продуктивноста на пасиштата е релативно ниска, односно пасиштата се некавалитетни, со послаб бонитет, сиромашен тревен состав, лоши пристапни пасишта, недоволно снабдени со вода за напојување на стоката. Од друга пак страна со миграцијата на населението, голем дел од земјоделските површини останат необработени, запустени и истите се користат за напасување на добитокот.

Местоположбата на територијата на општина Велес, поволните климатски услови, релативно ниската надморска висина и добрите комуникациски врски, отсекогаш претставувале интерес за зимски престој на стоката на сточарите од западниот дел на Р.Македонија. Така да од вкупниот број на овци кои се напасуваат 60.000 грла овци, 33.000 овци се сопственост на земјоделски задруги и стопанства и дел од индивидуални сточари кои доаѓаат од западниот дел од Републиката, а останатиот дел од 27.000 грла ситна стока се од месното население.

Во летниот период, поради неповолните климатски услови, на пасиштата останува добиток од месните заедници кои ги користат високопланинските пасишта.

Врз намалувањето на квалитетот и квантитетот на пасиштата влијаат повеќе моменти, а пред се поради нагло намалување на сточниот фонд предизвикано од несоодветниот однос кон ова производство, наглата миграција на населението, нивното перманентно неодржување, пасиштата се обраснаа со непожелна дрвенеста вегетација (смреки, чалии и др.).

Исто така, акциите за пошумување на "голините" поради нивно механизирани пошумување, беа и се опфатени поквалитетните и покомплексни пасишта. Потоа, узурпацијата на државниот имот од индивидуалните производители и разорнувања на површините погодни за механизирани обработка и преведување во култура нива се исто така една од причините за стеснување и намалување на површините под пасишта.

Во досегашниот начин на стопанисување со пасиштата, а заради нивно одржување се преземаат помали, но неопходни мелиоративни мерки, воглавно обезбедување на пасиштата со вода за напивање на стоката, базени за капење на овците, изградба на водопои, пробивање на пристапни пасишта до пасиштата и сместувачки капацитет и др. со тоа што се дава материјал на месна заедница, а пак сточарите вложуваат свој личен труд во изградбата на објектот.

Ваквиот начин на вложување за мелиорации на пасиштата од практична гледна точка се покажа како економичен и позитивен, бидејќи на изградбата на објектот со свој личен труд и дел со свои средства учествуваат и корисниците на пасиштата, при што доаѓа до поголеми вложувања, поради кое и ваквиот начин на примена на мелиоративни мерки ќе продолжи и понатака.

Со цел за надминување на сегашната состојба со пасиштата во Велес, се предвидува мелиорации на 15.000 хектара зимски пасишта во реоните :-Клепа на 10.000 ха

-Азот " 3.000 ха

-Поменово-Степанци на 2.000 ха.

Со проектни задачи:

-Пробивање на пристапни патишта до пасиштата и изградба на сместувачки капацитети во реонот на "Клепа".

-Изградба на проекти и водопоила за снабдување на пасиштата со вода за пиење и капење на добитокот во месностите на КО.Извор, КО.Слп, КО.Сопот, КО.Коридере и др.

-Поправка на постојните сместувачки објекти и изградба на нови во КО.Поменово и КО.Степанци.

Враќањето на вложените средства и нивното општествено-економско оправдување е во зголеменото производство на сточна храна, проширување на пасишните површини со нивното чистење од дрвенести корови и подобрен тревен состав со затревување и губрење при што се ствараат услови за зголемување на бројот на добитокот за 50% и зголемено и поквалитетно производство на сточарските прехранбени производи.

6.4. Подружница ГЕВГЕЛИЈА со Валандово

Вкупната површина под пасишта, спрема катастарската евиденција во подружницата Гевгелија со Валандово изнесува 8.428 ха, од кои 3.584 ха во Гевгелискиот регион и 4.844 хектари во Валандовскиот регион.

Површините, претежно во рамничарскиот дел по течението на реката Вардар каде стоката главно се напасувала и напојувала, денеска може да се каже дека ги нема, истата површина е потполно узурпирана, така да не само што стоката не може да ја користи, тука не може да помине низ разораните површини да дојде до реката за напојување на стадото. Состојбата на пасиштата во ридскиот дел е нешто подобра.

Природните услови на пасиштата во Гевгелискиот регион се поволни за развитокот на сточарството. Пасиштата се делат на зимски и летни, но претежно се зимски и има само 500 ха летни пасишта на "Кожуф".

Експозицијата на пасиштата, покрај бонитетот на почвата, има битно влијание врз квалитетните својства на пасиштата, степенот и временскиот интервал на нивното користење.

-Пасишта со јужна експозиција се: Раскрсница, Судино, Ливадица, Велков Рид, Јавор и др. кои започнуваат на пролет најрано да се користат и бидејќи поради побрзото загревање, тревниот покривач побрзо израснува и се обновува.

Потоа, доаѓаат пасишта со југоисточна и југозападна експозиција каде вегетацијата отпочнува подоцна. Во оваа група спаѓаат пасиштата: Дербаш, Палурци, Село, Курија и др.

Покрај овие пасишта, постојат и пасишта со северна експозиција каде вегетацијата повеќе доцни за разлика од претходните, а тоа се: Дапчето, Пргон и Караула.

-Пасиштата се застапени со надморска висина од 50 до 1000 м. надморска висина, а климатските услови се главно медитеранско-средноморски со големо влијание на континенталната клима.

-Снабденост со вода на површините под пасишта е лоша, освен донекаде на летните пасишта на Кожуф, но и таму се потребни мали акумулациони зафати во високорамненскиот дел како: Владаја, Ливадица, Големо Брдо, Бресет, Погана и др. каде итно е неопходно за преземање на мерки.

-Атмосферските врнежи во овој регион се доста сиромашни, така да од месец мај па до септември скоро и да нема никакви врнежи, па така квалитетниот тревен покривач од од м.јуни веќе се обезличува и се суши, не само заради недостаток на дожд, туку и заради високите температури преку летото.

-Обезбедување на пасиштата со вода за напојување на стоката скоро во сите пасишта не задоволува и истата се користи на примитивен начин преку напојување по потоците и реките кои минуваат низ пасиштата или се во близина на истите, при што често пати е загадена, или самиот добиток ја загадува. Скоро на ниедно пасиште нема изградено модерни водопоила. - Според основниот состав на почвата, пасиштата се делат на две групи: силикатни и карбонатни.

Во силикатни пасишта спаѓаат: Дојкави чешми (КО. Богданци), Рудино (КО. Стојаково), Куфилак, Заплет, Караула (КО. Богородица), Велков Рид (КО. Гавато), Бела Чешма (КО. Селемли), Јаворот (КО. Фурка) и др.

Карбонатни пасишта во кои спаѓаат: Голобрдо (КО. Стојаково), Говедарник, Аскова Воденица, Уплите (КО. Ст. Дојран), Дербаш (КО. Сретеново), Алабунар (КО. Гопчели), Верница и Камилска Река (КО. Фурка), Коцадош (КО. Чаушли) и др. Оваа група на пасишта се карактеризираат со поквалитетни тревни покривачи.

-Корелативноста на пасиштата за нивно користење е многу тешка бидејќи тие се многу расцепкани со површина од 500м² до 2 ха и како такви не се погодни за издавање на сточари бидејќи се оградени со обработливи земјоделски површини и пристапот до нив најчесто е невозможен. Кај зимските пасишта, односно на Кожуф го нема овој проблем, но тие се користат само три месеца и тоа главно со номадење од локалните сточари од рамничарскиот дел.

-Тревниот состав на пасиштата е во зависност од почвата, експозицијата, надморската височина, начинот на користење и др.

Пасиштата на карбонатните почви спаѓаат во втор бонитет со следниот тревен состав:

Легуминози	од 5 до 10%
Граминеи	" 40 " 50%
Корови	" " 10%
Останати тревы	" 20 " 30%.

На пасиштата со силикатна подлога повеќе се застапени грамините и останатите тревы и корови, а помалку легуминозите.

Во последните години поради нерационално користење на пасиштата и непреземање мерки за одржување на пасиштата, тревниот состав на истите е во опаѓање и е слаб и по квалитет и по квантитет.

Поради непреземање мелиоративни мерки, истите, особено летните пасишта се скоро затворени и обраснети со ниска смрека, папрат, трње и друго, при што се налага чистење на пасиштата од непожелната дрвесна вегетација.

-Попшмувањето и разорувањето на пасиштата во овој крај, исто така претставува голем проблем на кој перманентно треба да се работи, зашто ако ваквата узурпација и понатака продолжи, пасишта во рамничарскиот дел воопшто ќе нема.

-Стопански објекти сместени врз пасиштата нема во овој крај. Трлата, бачилата, мандрите и сл. се главно изградени на приватни имоти и во селските атари. Во поново време, со отпочнување со работа на подружницата Гевгелија и со запознавање на сточарите со работата на истата и склучување на договори за сместување и напасување на стоката овој интерес се зголемува.

-Потребни мелиоративни зафати:

Како најитна мелиоративна мерка се наложува правеење на мали акумулациони зафати во "Владаја", "Брест", "Поганска река" и други места најпогодни за вода.

Чистење од непожелна дрвесна вегетација со раскрчување, хербицирање каде најголем проблем е полегнатата смрека.

Изградба на водопоила за напивање на стоката.

Поправка на објекти и изградба на нови.

Пробивање на пристапни патишта до пасиштата.

Изградба на базени за дезинсекција и дезинфекција на овците, како и други агро-мелиоративни мерки.

Тука главно доаѓаат летните пасишта на планината "Кожуф" со 522 ха, а кои мелиоративни мерки ќе се изведуваа постепено и конкретно према годишните програми за работа на ЈП за пасишта.

6.5. Подружница ГОСТИВАР

6.5.1-Подружницата во Гостивар према катастарските податоци располага со 50.317,39 ха пасишта.

Пасиштата од подрачјето на општината Гостивар се исклучиво високопланински и се користат само за летна испаша.

Општата експозиција на пасиштата е различна и се среќнуваат пасишта со јужна, западна и југоисточна експозиција.

Надморската висина на пасиштата се движи од 1270 метри до 2753 метри надморска височина.

Климата претежно е ладна континентална планинска, а на повисоките места има и алпска клима.

-Снабденоста со вода на пасиштата е следна: на масивите "Шар", "Кораб" и "Бистра" има многу природни извори, реки и потоци и изградени водопоила, додека пак на масивите "Сува Гора", "Добра Вода" и "Буковиќ" се многу слабо снабдени со вода, така да има ископано бунари и ставени се водопоила, а во сушните периоди потребно е носене вода со цистерна.

-Геолошката подлога на пасиштата е варовничка, силикатно доломитна и има големо учество на сиво зелените филити и карбонатните филити.

-Нивното користење е претежно за ситен добиток и мал дел за крупен, поврзано на пасиштата едни со други е со пат, повеќето со моторни возила, а дел со товарен добиток.

-Основен начин на користење на пасиштата е номадското сточарење од летни во зимски пасишта и обротно.

Тревниот состав на пасиштата е застапен со:

Граминей	со 70%
Легуминози	" 10%
Останати тревы	" 20%

како и со 30% со закоравеноста претежно со смрека, папрат и други корови.

На пасиштата на делови во близината на населените места во минатите години вршено е пошумување, меѓутоа од пошумените површини нема ништо. На пасиштата од општината Гостивар не се врши разорување, но има појава на узурпација на пасишни површини претежно за градба на објекти.

6.5.2- Потребни мелиоративни зафати:

-Чистење на пасиштата од непожелна вегетација на масивите Шар, Кораб, Бистра, Буковиќ, Сува Гора и Добра Вода во површина од 500 хектари.

-Изградба на водопоила на Шар, Кораб, Бистра, Добра Вода, Сува Гора и Буковиќ вкупно 15 водопоила.

-Поправка на објектите на масивите Шар, Кораб и Бистра со вкупно 13 објекти.

-Изградба на нови објекти на масивите Шар, Кораб, Бистра, Сува Гора и Буковиќ со вкупно 8 објекти.

-Пробивање на патишта до пасиштата и тоа вкупно 14 на:

На масивот Шар	3 патишта
На масивот Кораб	5 "
На масивот Бистра	1 пат
На масивот Буковиќ	2 патишта
На масивот Сува Гора	2 "
На масивот Добра Вода	1 пат, или се вкупно

14 патишта.

Изградба на базени за дезинфекција и дезинсекција:

На масивот Шар	4 базени
На масивот Бистра	2 базени
На масивот Сува Гора	1 базен
На масивот Буковиќ	1 базен
На масивот Кораб	3 базени, или вкупно 11 базени.

По однос на расположивите капацитети на пасиштата, има пасишта кои се искористени, недоволно користени и неискористени.

Имено, на масивот "Шар" од 23 пасишни комплекса, само 4 се искористени, а останатите се недоволно искористени.

На масивот "Бистра" од 17 пасишни комплекса, само 9 се искористени, 7 недоволно искористени и 1 неискористено (пасиштето Кртул како неплодно).

Масивот "Кораб" располага со 14 комплекса пасишта од кои 2 се искористени, 3 недоволно искористени 11 неискористени.

Масивот "Сува Гора" располага со 15 пасишни комплекса по кои 1 е искористено, 1 недоволно иско-

ристано и 12 неискористени. (1 неплодно- Корито , а узурпација има во КО. Чегране, Форино и Чајле).

На масивот "Буковиќ" има 6 пасишни комплекса од кои 2 се искористени, 1 недоволно користено и 3 неискористени.

На масивот "Добра Вода" двата пасишни комплекса, едниот е искористен (КО. Железна Река), а другиот (КО.Кафа) е неискористен.

Пасиштата во општината Гостивар ги користат 7 организации од Гостивар, 2 од Велес и Градско и индивидуални сточари.

Програмските мерки за наредните десет години ќе бидат извршени ако се оствари целата наплата на пашарината, како и обезбедување додатни средства од пошироката заедница.

6.6. Подружница ДЕБАР со Струга и Охрид

6.6.1. Д Е Б А Р:

Подружницата Дебар, према катастарските податоци, располага со 7.675 ха пасишта во Дебар.

Високопланинските пасишта во Дебар, воглавно се наоѓаат на планината "Стогово", дел кој катастарски и припаѓаат на општината Дебар.

На планината "Стогово" која има 5.010 ха високопланински (алпски) пасишта , т.е. пасишта кои се наоѓаат над шумскиот појас почнувајќи од 1.633 м. надморска висина (Голема Мегданица) па до 2218 метри надморска висина (Канеш).

Планината Стогово ги опфаќа следните високопланински пасишта: Голема Мегданица, Бабин Срт, Караташ, Писан Камен, Канеш, Коцак Планина, Чела, Мала Мегданица, Чаушица, Ајдар Чешма, Крастица, Кенанина и Лучишта, Кочишка Планина, Стогово, Маруша.

-Почвена карактеристика: Почвите на планината Стогово во најголем дел се од типот ранкери, истите се безкарбонатни и со кисела реакција pH-5,5. Неплодно земјиште на планината Стогово зазема сосема мали површини присутни преку голи стени или сипари.

-Климатски карактеристики: Просечната годишна температура во °C изнесува 7,1, со апсолутно минимална -23,0° и апсолутно максимална од +31,5 °C. Минималните температури се најприсутни во јануари -23° C и февруари -22°C. За разлика од минималните, апсолутно максималните температури се доста високи, кои во одделни години предизвикуваат запирање на вегетацијата, па дури и до исушување на надземната маса, ако траат повеќе денови и без врнежи. Исто така и мразниот период условува развиток на специфична вегетација што е значајна за летните високопланински тревници, кое дава белег на сезонски тревници.

-Комуникации, градби и воден потенцијал.

Од вкупно 12 бачила и трла колку ги има на планината Стогово, можна комуникација со возило (цип, камион, трактор) е само на 3 бачила и тоа во суви услови. Кај сите останати бачила и трла пристигнувањето и комуникацијата се врши со товарен добиток, кое на сточарите им претставува посебно оптеретување.

Состојбата со објектите е слична дури и полоша. Само бачилото кај месноста Вирови на Крастица има објект од тврда градба, уреден за сместување на вработените. Кај сите останати трла и бачила постојат импровизирани објекти покриени со церади или полиетиленско платно, а само едно покриено со слама. Кај сите бачила, за приготвување на сирењето без исклучок постојат магацини за созревање (ферментација) на сирењето. Овие магацини се вкопани во земја, изградени од тврда градба и покриени со градежен материјал на кој е нанесено почва, така да е овозможено зреењето на сирењето да се врши во прилично контролирана температура т.е. без голема осцилација на температурата.

-Обезбеденост со вода. Сите 12 трла и бачила се обезбедени со доволна и квалитетна вода за потребите на самите бачила, за напојување на добитокот, па и за наводнување на тревниците. Меѓутоа, на ниту едно бачило нема изградено водопоила и добитокот се на-

појува директно од водотеците. За разлика од водопоилата, кој бачилата постојат чешми за останатите потреби на бачилата.

-Состојба со тревниците. Состојбата на тревниците на планината Стогово-Дебарско е веќе алармантна. Покрај немање комуникации, неуредени водопоила и лоши животни и работни услови, дојдено е до стадиум на деградираност на тревниот состав. Покрај тоа, смреката и боровинката, кај одделни пасишта, започнува да се шири со поголем замав. Покрај смреката и боровинката, во непожелниот тревен состав најдоминантен вид е кртулот.

На пасиштата доминираат грамините и во тревниот состав на одделни делови на пасиштата, зависно од временскиот период, со учество и до 90, па и повеќе проценти. Легуминозите, сите заедно, земаат учество со различен процент во тревниот состав кај различни пасишта, но истите не надминуваат ни 20%.

Арскот губриво воопшто не се враќа на пасиштата и истото останува на бачилата, а само таму каде има комуникации се користи за дебарските градини.

-Просечен принос на пасиштата изнесува 470 кг / ха со 3,64 грла овци на хектар, а по уредувањето на пасиштата, приносот би се наголемил 587 кг / ха со пресечно 4,78 грла / ха.

Како најакутни проблеми за решавање на пасиштата на планината Стогово се поставуваат:

-Изградба на пристапни патишта до секое бачило, барем за теренско возило.

-Изградба и уредување на водопоила.

-Изградба од тврда градба на бачила (за бачување, за зрење за ферментација на сирењето, за сместување на персоналот, за засолнување на овците и другиот добиток на временски непогоди и за други потреби).

-Чистење од смрека, друга плевелна вегетација и камења.

-Зафаќање на водата и користење за наводнување таму каде постои можност.

-Губрење на тревниците, во прво време со овчо губриво од бачилата, а подоцна, со решавање на претходно наведените зафати, и со минерално, но никако со кисели губрива, при што се дава предност на тома-совото брашно.

-Подсејување и всејување на поквалитетни видови мерка која би одела во трета фаза, како и

-Уредување на водотеците и изворите.

6.6.2. СТРУГА

Пасиштата во општината Струга се претставуваат, према катастарските податоци, со 10.788 хектари.

Пасиштата кои се наоѓаат во атарите на селските населби се користат од страна на сточарите од тие населени места. За тие пасишта не е направена инвентаризација ниту се разграничени. Гдини нанзад е вршено пошумување и на дел од нив се изградени разни објекти. Овие пасишта се наоѓаат на надморска висина од 800 до 1000 метри, голем дел се обраснати со непожелна вегетација (смрека, капина, нискостеблена шума и др.) Во минатото на овие пасишта се поставени или изградени неколку водопоила за напојување на добитокот од тие населени места.

Високо планинските пасишта се опфатени во два масива и тоа: Јабланичкиот масив и Стогово.

Во Јабланичкиот масив влегуваат пасиштата: Беличко Брдо, Вевчанска Голина, Подгоречка Голина, Лабунишки Сртижак, Вишатица и Девијкина Вода, додека на планинскиот масив Стогово се наоѓаат пасиштата: Славило, Локовски Суват, Аржански Суват и Збашко пасиште.

-Високопланинските пасишта во Јабланичкиот масив од источна страна се граничат со високостеблена букова шума, а од западната страна со државната граница на Македонија.

-Геолошката подлога на овие пасишта, кои влегуваат во склоп на Шарпланинскиот систем, е варовита. Постојат две различни морфолошки и геолошки зони. Највисоките места се од палеозојски стени, глинести и

кристални шкрилци со плочест облик. Од ваквите стени е составен гребенот кој е расцепен на грамади, а околу кои земјата е целата разнесена од честите и силни дождови и ветрови. Во овој дел пасиштата се тешко пристапни. Одејки надолу кон исток, се протегаат подобрите пасишта, попростапни со подлабок слој на земја, на варовита подлога.

-Климатски услови. Подрачјето на "Јабланица" припаѓа во областа на континенталната средноевропска клима, која во овој реон е модифицирана бидејќи е под влијание на јадранската клима која во овој реон продира преку превојот "Кафасан" и реката Црни Дрим.

Големо влијание на климатските услови во овој регион има и Охридското Езеро кое се наоѓа на надморска висина од 695 метри. Ова влијае на температурата и влажноста во овој регион кој иако е на толкава надморска висина, има благи зими и умерени лета. Водениот талог на овие пасишта е некаде околу 2000 мм падавини годишно, за разлика од котлините каде водениот талог се движи некаде од 600 - 700 мм годишно.

-Флористички опис: Со оглед на високата развиеност, Јабланичките пасишта спаѓаат во групата на високопланински-летни пасишта, субалпски пасишта.

Флористичкиот состав на овие пасишта е одраз на висинската развиеност, геопедолошкиот состав на подлогата и климатските услови на ова подрачје. Тревната растителност е ксерофилна, а обраснатоста е различна.

Во зависност од висинската разлика, геопедолошкиот состав, климатските услови и хидрографските прилики на теренот, на овие пасишта се застапени со помал или поголем процент повеќе видови треве. Во тревниот состав на овие пасишта се среќаваат голем број на фамилии со своите претставници.

Тревниот состав на овие пасишта, воглавно е:

-Граминей	75%
-Легуминози	15%
-Композит	10

На пасиштата се застапени и други растителни асоцијации, меѓутоа најмногу е застапена Нардустрикта-кртулот, нискоквалитетна трева која стоката не ја јаде.

-Високопланинските пасишта на Стогово:

Пасиштата кои се при планинскиот масив "Стогово" се распоредени на јужната страна на тој масив и претставуваат природна граница помеѓу општините Струга, Дебар и Охрид, од северната страна, а од друг со букова шума.

Пасиштата на планинскиот масив "Стогово" се: Славило (Селечко пасиште), Локовски Суват, Аржански Суват и Збашко пасиште.

-Геолошки и орографски опис:

И овие пасишта спаѓаат во групата високопланински-летни пасишта. Се протегаат на јужните и југоисточните падини од планинскиот масив Стогово и се со надморска висина од 1200 до 2242 м. надморска висина, врвот "Бабин Срт".

Геопедолошкиот и орографскиот опис е сличен на пасиштата на Јабланичкиот масив, само што нема изразито големи сртови со каменни грамади каде земјата е однесена и без вегетација. Овие пасишта до горните граници се скоро подеднакво обраснати со тревен покривач.

-Флористичкиот состав, исто така е идентичен и на овие пасишта преовладува кртулот, а се застапени и други тревни асоцијации во помала или поголема мера, во зависност од надморската висина.

-Потребни мелиоративни мерки: и на овие пасишта, како и на останатите потребно е интервенирање со изградба на водопоила, поставување метални или бетонски корита, изградба на базени за капење на овците, изградба и поправка на трла и бачила, одржување и пробивање на патиштата до пасиштата, чистење на пасиштата од непожелна дрвенеста вегетација и други мелиоративни мерки конкретизирани во годишните програми.

6.6.3. ОХРИД

Општината Охрид располага со вкупно 20,330 ха пасишта, према катастарските податоци, истите се наоѓаат во разни катастарски општини, а се сместени на три планински масиви и тоа:

На масивот "Стогово", "Илинденска Бигла" и масивот "Галичица".

Планинскиот масив "Стогово" ги опфаќа високопланинските пасишта Бразда-Бегово, Голема Мегданица, Мала Мегданица, Марушка-Кенаница, Кочишка Планина, Писан Камен, Алипашица, Кара Таш и ридското пасиште Каулица.

Планинскиот масив "Илинденска Бигла", или Илинденско-Плаќенски Планини ги опфаќаат високопланинските пасишта Лиска и Плаќенски Планини.

Планинскиот масив "Галичица" ги опфаќа пасиштата Горни Исток-Бишесла, Шараплица-Црвен Камен, Цафа-Дупкана, Вардул-Гога, Самар-Здравец, Дива Јасика-Преска, Асан-Џура-Суво Поле, Косто Бачило-Томорас, Баба-Гола Бука и Стара Галичица.

Планинскиот масив "Стогово" се одликува со силно развиен планински релјеф и се наоѓа во високо климатско подрачје кое се одликува со долготрајни снежни зими и краткотрајни и свежи лета, односно континентално климатско подрачје.

На истите се наоѓаат 5 извора и 2 локви. Капацитетот на пасиштата е 4,7 до 5,0 грла /ха, меѓутоа искористеноста на пасиштата се движи од 10 до 50%, освен Славеј и Рудина каде има појава на препасување, односно 150%.

Од агрометеорологички мерки, заради запирање на ерозивниот процес, потребно е преземање на противерозивни мерки преку пошумување со култивирани садници со 2200-2500 на ха.

Потоа, губрење со НПК, како и потсејување. Поради слабата испаша има појава на кртулот, (Нардустрикта) и негово уништување со поинтензивно испашување.

Исто така, голема експанзија над пасиштата има извршено и плавата смрека која го смалува пасиштето и го прави непогодно за искористување, па затоа неопходно се јавува потребата од чистење на пасиштата од смреката по механички и хемиски пат.

Потоа, пробивање на пат до пасиштето Алипашица и Бразда како и изградба на водоопишта на истото пасиште, поправка на постојните објекти и изградба на нови за сместување на стоката.

"Илинско-Плаќенски" масив исто така има силно развиен планински релјеф, со клима од континентално климатско подрачје, со варовничка подлога и хумусно-силикатна почва. Снабденоста со вода е од 13 извора и 3 чешми, капацитетот на пасиштата е 3,7 до 4 грла /ха, меѓутоа искористеноста на пасиштата се движи од 50 до 60%.

Од агрометеорологички мерки потребно е поправка на постојните објекти и изградба на нови, потоа поправка на водоопишта, изградба на бетонски корита за напивање на стоката. На Плаќенската планина дојдено е подивување на пасиштето, потребна е мерка на поинтензивна испаша.

Потребно е да се изврши хемиско бактериолошко испитување на водите од локвите и изворите.

Масивот "Галичица" се одликува со силно развиен планински релјеф, а пасиштето Дива Јасика-Преска на југоисточен дел претставува типично корисно подрачје. Пасиштата се наоѓаат, по однос на климата, во ладно континентално климатско подрачје со педолошка карактеристика од:

- варовничко доломитни црни почви;
- кафеави почви врз варовник;
- хумусно-силикатни почви;

подлогата е варовничка и силикатна, мезозојски стени со тријасна старост. Иако на масивот се наоѓаат 10 извори, пасиштата оскудеваат со вода.

Капацитетот се движи од 4-4,8 грла /ха.

Потребни агрометеорологички, технички и хидротехнички мерки.

Модрата смрека има заземено доста големи површини од пасиштата, потребно е нејзино уништување со копање, палење и по хемиски пат на новите изданици.

Потоа, одржување и поправка на постојните пасишта до пасиштата, поправка на водоопишта и изградба на нови, како и поправка на постојните бачила и изградба на нови.

Потсејување на пасиштата со тревни смеси на локалитетот Дупкана и Вардул.

Поставување на пластично црево за довод на вода со ископ на канал за црево на пасиштата Самар-Здравец.

Изградба на настрешници за сместување на стоката.

Изградба на водособирни базени каде падавните од есенскиот, зимски и пролетен период ќе се акумулираат за летниот период.

Како техничка и хидро-техничка мерка се предвидува длабинско дупчење за добивање на вода која ќе се акумулира во армирано бетонски базени ("Косто Бачило-Томорас").

Заради користење на ниските пасишта-утрини поставување на метални или бетонски корита за напивање на стоката.

6.7. Подружница КИЧЕВО со М.Брод, Д.Хисар и Крушево

6.7.1. КИЧЕВО, со М.Брод, Д.Хисар и Крушево зафаќаат вкупна пасишна површина од 48.816 ха, од кои во Кичево се 18.737 ха, во М.Брод 15.051 ха, Д.Хисар 9.353 ха и Крушево со 5.675 ха. према податоците од катастарот.

Високопланинските пасишта во Кичевско се класирани, воглавно, во четири реона и тоа:

-високопланински пасишта во реонот на "Преку Турла".

-високопланински пасишта во реонот на "Бистра".

-високопланински пасишта во реонот на "Челојца".

-високопланински пасишта во реонот на "Стогово".

Бонитетот на пасиштата е од I-III, со класа претежно 4 и 5, ретко 1 и 8 класа со капацитет околу 4 грла /ха.

Високопланинските пасишта во реонот "Преку Турла". Бидејќи овие пасишта се третираат како високопланински пасишта, јасно е дека имаат конфигуративен релјеф со извесни благи нагиби кои благо се спуштаат спрема падините. Дел од пасиштата се обраснати со млада и непроодна габерова шума и не се користат за испаша.

Пасиштето Беличко-пространска планина од источната и западната страна е обрасната со букова шума и висината на буковата шума е до 1200 м. надморска висина и над шумскиот појас се простираат пасиштата.

Педолошкиот состав на пасиштето е варовник кој е делумно кристализирано во мермерни маси кои во главно избиваат на површина. Во масата на варовникот може да се сретнат и силикатни карпи со кои може да се објасни развитокот на габеровата шума.

Според направените профили на пасиштата може да се види дека почвата е слаба, плитка, недоволно развиена, каменлива и се класифицира во типот на делувилална, а на поедини места почвата е длабока, доволно развиена; добро обрасната со тревен покривач. Почвениот тип на Беличко-Пространската планина е делувилален формиран на варовита и шкрилеста подлога со почвена киселост од околу 5,4.

Флористичкиот состав е одраз на висинската застапеност, педолошкиот состав на почвата и климатските услови кои што влијаат на овој крај. Обраснатоста на тревната растителност на пасиштата е различна и е во зависност од пространетоста на каменјата, шумската обраснатост од климатско-почвените услови, како и од експозицијата што ја зазема самото пасиште.

Во падините и долините тревниот покривач е густо обраснат, а на издигнатите и стрмни места тревната растителност е средна до ретко обрасната. На овој масив тревниот покривач е среден и застапени се:

-граминеи	60%
-легуминози	30%
-останати трев	10%

Пасиштата не претставуваат една целина и тие се поделени на три природни блокови. Исто така поврзаност со комуникации е различна, така да пасиштето Беличко-пространска планина е поврзана со пат до шумскиот појас, а од тука па се до пасиштето има коњски патеки, а пасиштето Љубен и Баб Сач поврзани се до селото Цер, а после селото се користат коњи по коњски патеки.

Овие пасишта се користат најповеќе во пролет и есен кога има најмногу врнежи, а вода се носи како порано, со коњ или со цистерни.

Беличко-пространската планина е обезбедена со вода.

- Високопланинското пасиште во реонот на Бистра.

Најниска надморска височина на пасиштето е 1600, а највисоката 1995 м. и релативната разлика на пасиштето изнесува 350 м.

Климатските услови се идентични со другите пасишта.

Бистра е под влијание на комбинирано дејство и на овие пасишта постои летен сушен период во месеците јули и август. Пасиштето во целост не е задоволено со вода за напојување на добитокот, има извори, но нема доволно изградени водопоила за подобро искористување на водата.

Геолошката подлога ја чинат метаморфозни мермерни (камења) маси, реакцијата на почвата Пх 5. Карстниот феномен најубаво е развиен во источниот дел. Пасиштата се наоѓаат над зоната на шумската вегетација.

Состојбата на тревниот покривач е добра и недоволно искористена.

-граминеи	60%
-легуминози	20%
-останати трев	15%
-плевели	5%

Пасиштата не претставуваат една целина и затоа на сите места не може да се појде со моторни возила, туку се користат и коњи за дотур на производите.

На пасиштата има изградено две бачила со потребните објекти за сточарење. Потребно е да се отворат патишта до непристапните пасишта кои се кратки, но ствараат добри услови за работа. Потребно е да се изградат водопоила и базени за капење на овците. Овие пасишта се користат само за летна испаша.

- Високопланинските пасишта во реонот на "Челојца".

Пасиштето е изложено према југозапад и запад. Исто така се користи во лето и се третира како летно пасиште над шумскиот појас.

Состојбата на тревниот покривач е среден квалитет со:

-граминеи	60%
-легуминози	30%
-останати трев	10%

По однос на снабденост со вода е доволно снабдено, но поради слабата искористеност нема изградено водопоила, па треба да се преземе активност за изградба на водопоила и пристапни патишта до пасиштата.

- Високо планинско пасиште во реонот на "Стогово".

Нагибот на пасиштето е 25% и е према северната страна испречено со јаруги и истакнати површини кои се издвоени како такви. Поголемиот дел од пасиштето е заштитено од северните ветрови.

Почвата е делувјална формирана на подлога од варовник кој избива на површината. Почвата има растресита структура со кафена боја и со почвена реакција Пх 5.

Тревниот состав на пасиштето е:

-граминеи	65%
-легуминози	25%
-останати трев	5%
-плевели	5%

Состојбата на тревниот состав е добра со поголема застапеност на граминеите. Тука се застапени и плевелите, при што треба да се изврши губрење како би се смалиле плевелите.

Состојбата со вода е добра и има доволно во текот на целиот летен период.

Пасиштето за комуникација е добро поврзано до шумскиот појас, а нагоре треба да се користат коњи до пасиштата.

Поради доволниот број на овци, односно искористеноста на пасиштата се јавува потребата и за изградба на патишта до пасиштата кои се кратки, но функционални заради симнување на производите од пасиштата. Исто така потребно е изградба на објектите на пасиштата, наместо сегашните примитивни трла и аргачи.

Како проблем за решавање се јавува и пошумувањето на енклавите од пасиштата, како и утрините, па према изнесеното како агромилиоративни мерки на пасиштата ќе се применат:

- Отворање на пристапни патишта до пасиштата;
- Изградба на водопоила;
- Изградба на базени за капење на овците;
- Губрење на пасиштата;
- Изградба на објекти на пасиштата;
- Решавање на проблемот со пошумувањето на пасиштата, како и спречување на узурпацијата на пасиштата.

Истите изнесени агромилиоративни мерки ќе се применуваат и на пасиштата во Македонски Брод, Демир Хисар и Крушево.

6.8. Подружница КРАТОВО со Крива Паланка и Пробиштип.

Подружница Кратово располага со вкупно 28.908 ха према катастарската евиденција, од која површина 5.563 ха се во Кратово, 13.133 ха во Крива Паланка и 10.122 ха во Пробиштип.

Овие податоци за површините под пасишта се од катастарската евиденција, додека на теренот е поинаква ситуацијата поради разната узурпација на пасиштата, како и нивно пошумување.

Во општината Кратово пасиштата се за летна испаша (летни пасишта) со надморска висина од 900 до 1600 метра, додека климатските услови се планински, а самата поврзаност на пасиштата е многу лоша.

Општината Крива Паланка располага со поголем дел на зимски, а помал дел на летни пасишта. Надморската висина на пасиштата во оваа општина е од 600 до 1900 метра. Климатските услови се планински - континентални. Водоснабденоста со вода на пасиштата во овој регион е доста лоша иако еден дел од пасиштата се снабдени со вода, но тоа процентуално е многу малку. Геолошката подлога на пасиштата во овој регион е глинеста, песоклива така што почвата е многу оскудна со хранливи материи.

Од геолошката подлога произлегува и тревниот состав на пасиштата каде покрај граминеите, легуминозите и другите трев, доста се застапени и коровите.

Општината Пробиштип располага со поголем дел на летни, а помал дел на зимски пасишта. Надморската висина на пасиштата се движи од 500 па се до 900 - 1600 метра. Климатските услови се континентално - планински.

Кратовско - Паланечкиот дел од пасиштата, особено планинските, се намалени од пошумување, и тоа не само од поранешниот период, туку и сега во последните години продолжува.

Стопански објекти на пасиштата се изградени од тврд материјал, а изградени од самите земјоделски задруги.

Заради подобро искористување на пасиштата и нивната заштита, неопходно се јавува примена на аг-

ромелиоративните мерки. Изградба на водопоилата на пасиштата и тоа како приоритетна задача во:

Кратово - КО. Пендак, КО. Ш.Рударе, КО. Сакулица, КО. Татомир, КО. Страцин, КО. Којоково, КО. Приковци, КО. Коњух.

Крива Паланка - КО.Дренка, КО.Костур, "Алтан чешма".

Пробиштип - КО. Барбарово, КО. Трооло, КО. Бучиште, КО. Гајранци и др.

- Пробивање на пристапни патишта до пасиштата и водопоилата.

- Губрење на пасиштата со арско и вештачко губриво.

- Решавање на проблемот со пошумувањето на пасиштата.

6.9. Подружница КУМАНОВО со Св.Николе.

Подружницата Куманово со Св.Николе располага со 41.686 ха пасишта, од кои на Куманово 24.095 ха, додека на Св.Николе 17.591 ха према катастарската евиденција. Кога ја искажуваме површината под пасиштата со напомена дека податоците се према катастарската евиденција, тоа е затоа што на лице место евидентирани пасишта, односно дел од нив или е пошумен, или пак узурпиран.

Пасиштата во подружницата Куманово се ридско - планински и се претежно од 5 и 6 класа, а до ниедно пасиште нема направено асфалт, туку сите пристапни пасишта се црни - земјани, и овозможуваат пристап до пасиштата.

Геолошката подлога на пасиштата претежно е силикатна.

Надморската висина на пасиштата се движи од 650 - 1000 метри надморска висина, со тенок слој на почва покривена со сиромашен тревен покривач. Таквиот тревен покривач е доста слаб, така да на 1 ха овозможува напасување на 3 овци.

Климатските услови многу влијаат на тревниот покривач. Во Кумановско климата е континентална со доста големи амплитуди на температурата, со осетливи суши, со мали количини на воден талог и недобар распоред на врнежите.

Тревниот состав на пасиштата е со доминација на граминаите, послабо се застапени легиуминозите и дел со останатите треви.

Меѓутоа пасиштата од 20 до 30% се закоравени со нежелна вегетација (драки, глогови и сл.) кои корови претставуваат големо намалување на површините под пасишта за напасување на добитокот.

Густината на населеност на население и населени места се предуслов пасиштата да се најдат во расцепканост.

Снабденоста со вода на пасиштата се врши повеќе од извори, од реките и од изградените водопоила.

Заради задржување на сегашниот фонд на стока и во иднина негово зголемување неопходно потребно е да се изведат мелиоративни мерки на пасиштата и тоа:

а.- Поправка, одржување на постојните и изградба на нови водопоила за напивање на стоката.

б.- Чистење на пасиштата од корови.

в.- Чистење на пасиштата од камен.

г.- Губрење на пасиштата, како и

д.- Заштита на пасиштата од узурпацијата и пошумување.

а.- Од формирањето на СИЗ за пасишта Куманово, до денес се изградени 211 водопоила на пасиштата во 78 населени места, меѓутоа повеќето од истите се руинирани и истите треба да се поправат за вршење на нивната функција, како и изградба на нови водопоила од причина што реките малку се користат за напојување на стоката поради непристапност, оддалеченост пасиштата, а и нивната загаденост. Климатските услови, со своите сушни лета и студени зими, играат важна улога во снабдувањето на пасиштата со вода која во последните години ја има се помалку, па затоа се налага поправка на постојните водопоилишта со зафаќање на целата вода.

б.- Пасиштата моментално се доста зафатени со драки - чалии, глогови и сл. така да закоравеноста изнесува околу 25 до 30% од вкупната површина на пасиштата. Чистењето на овие корови ќе се извршува механички со хемиско третирање на изданците за нивно уништување.

в.- Чистењето на пасиштата од камен, пожелно е посебно на подрачјата на селата: Канарево 50 ха и Добрача 100 ха.

г.- Губрење на пасиштата со томасфосфат треба да се изврши на пасиштата во селата: Пчиња, Сув Орах Канарево, Добрача и Свиланце.

д.- Перманентно да се води борба и да се чуваат пасиштата од нивно узурпирање, како и пошумување.

6.10. Подружница КАВАДАРЦИ со Неготино

Подружницата Кавадарци располага со вкупно 38.550 ха пасишта од кои во Кавадарци 20.407 ха и во Неготино 18.143 ха.

Поради орографските и климатските услови, пасиштата се простираат во многу широк ареал, односно од 200 до 2100 метра надморска висина. Висинската разлика и разнородноста на еколошките услови придонесуваат за нивната голема разновидност. Поради тоа постои голема разлика во вегетацијата и временскиот развој на тревниот покривач и неговото користење. Од тука произлегува дека пасиштата кои се наоѓаат над 1000 м, надморска висина се користат за напасување исклучиво во летниот период од втората половина на мај до крајот на октомври. Пониските пак пасишта повеќе се користат за напасување во зимскиот период и затоа се нарекуваат зимски пасишта.

Летните (високо-планински) пасишта во подружницата Кавадарци се склоп на Кожуфската пасишна област и Козјачкиот реон кој е во состав на Мариовската пасишна област.

Кожуфската пасишна област спаѓа во Родопскиот систем од Шарско-Родопската планинска област и се наоѓаат најдобри пасишни реони поврзани со собирајниците. Кожуфската пасишна област се простира од Голубец (1605 м.н.в.) до Мала Дупка на југ (2006 м.н.в.) долж грчката граница.

Козјачкиот реон спаѓа во Мариовската пасишна област и се простира меѓу Црна и Рожденска Река и државната граница со Грција.

Скоро сите пасишта се снабдени со вода и тоа претежно природни води, со исклучок на мал дел пасишта кои немаат вода во доволна количина. Снабдување со вода на високопланинските пасишта е од реките Бошавица, Дошница, Рожденска Река и Блашница, како и други рекички и потоци.

Исто така водоснабдување на пасиштата под 1000 м.н.в е релативно добро, затоа што ова подрачје е богато со реки и извори од кои поважни се Црна Река, Ваташка, Раечка и Овчка Река, како и двете езера: Моклишко Езеро и акумулационото езеро Тиквеш.

Геолошката подлога на пасиштата: скоро на сите пасишта е застапен силикатот, со исклучок на мал дел на летни пасишта на Кожуф планина каде е застапен варовникот и скоро на сите пасишта почвите се богати со хранливи материи.

Климата е умерено континентална или преод од медитеранска кон континентална.

Корелативноста на пасиштата: скоро сите пасишта се поврзани едно со друго, со исклучок на мал дел на пасиштата и тоа летни кои не се поврзани со пат по кој може да оди возило.

Тревен состав: скоро сите пасишта се богати со тревен состав но има пасишта каде воопшто добитокот не е присутен, па таквите пасишта се заразени со разни корови, претежно смрека и друг коров, така да некои пасишта-реони се заразени со смрека скоро 50%.

На пасиштата присутно е номадењето од летно и зимско па истиот и денес се практикува.

Исто така, и овде е присутна појавата за узурпација и пошумување на пасиштата.

-Агромелиоративни мерки: Заради зголемување на капацитетот на постојните пасишта, условите за користење, што ќе услови и зголемување на сточниот фонд, ќе се применуваат следните мерки:

а) - Поправка, одржување и изградба на нови водопоилшта за напивање на стоката. Водата е неопходен услов за рационално користење на пасиштата. За таа цел ќе се врши поправка на постојните водопоила нивно одржување и и изградба на нови водопоилшта каде нема, со приоритет на пасиштата: Моклиште (10 м), Руен (10 м), Дебранец (15 м), Страгово (10 м).

б) - Чистење на пасиштата од смрека, драка (чалија) и други непожелни корови од пасиштата претставува важна мерка за зголемување на продукцијата на пасиштата и зголемување на нивниот капацитет. Смреката ќе се чисти само на оние терени каде не постои опасност од ерозијата. Се предвидува да се очистат високопланинските пасишта: Гладница со 90 ха, Бара со Зоха, и Силва со 30 ха. потоа уште 130 ха чистење од габер, храст, клен и други грмушки на Голеш 40 ха Шарена Кула 50 ха и Топликот 40 ха.

в) - Подигање базени за капење на овците. Заради заштита на овците од разни ектопаразити; крастата, кривотницата и др. потребно е преземање мерки преку изградба на базени за капење на овците, при што предност се дава на реонот во Бошавијата и во Фариш.

г) - Изградба на пат од пасиштето Бара до пасиштето Шаренка на Кожуф планина во должина од 5 км, како и чистење и поправка на постојните патишта до Бара, Меткова Глава и Гладница.

д) - Преземање итни мерки за запирање на узурпацијата над пасиштата, како и одшумување на пасиштата.

6.11. Подружница ПРИЛЕП

Прилепската општина и општините кои произлегоа од неа: Долнени, Кривогаштани, Витолиште и Тополчани према катастарските податоци располагаат со 53.966 ха пасишта, а према видување на лице место површината е намалена од причини што има самопошумување на пасиштата во планините и сознанија за узурпирање (разорнување и приграбување) од физички и правни лица во рамничарските пасишта.

Со оглед на нефункционирањето на поранешниот СИЗ за пасишта повеќе од 8 години, месното население ја искористи состојбата и узурпира голема површина пасишта. Преостанува во наредниот период да се вратат сите узурпирани пасишта во првобитната состојба и да се образува хомогена целина за напасување на ситна и крупна стока. Како узурпатори се јавуваат поранешните газди на ЗИК "Прилеп" - Прилеп, кој се наоѓа во распаѓање и транзиција и приватни земјоделски производители кои приграбија и разорраа пасишта.

Од увид на лице место пасишта има околу 48.000 ха. 53.900 ха минус 48.000 ха = 5.900 узурпирани.

Природните услови за сточарење на летни и зимските пасишта се прилично задоволителни во сите пет општини.

Надморската височина, во зависност од конфигурацијата на теренот варира од 700-1400 м.н.в. за летните пасишта и испод 800 м.н.в. за зимските пасишта.

Претежно преовладува континентална и аридна клима, а на повисоките пасишта и планинска клима. Оваа клима дозволува напасување на стоката во поголемиот дел од годината, а на зимските пасишта и до 12 месеци, кое нешто исклучува номадење на стоката во други општини.

Снабденост на водни талози е добра, со исклучок на некои сушни години кога водниот талог е минимален. Извори, реки и потоци има малку, а напојувањето е отежнато. Познати реки се: Црна Река, Блато, Сенокосна, Крушевска Река и некои помали рекички и потоци, кои ни оддалеку не ги задоволуваат потребите на добиточниот фонд. Во наредниот десетгодишен период потребно е бушење и изградба на водопојни поила преку целата територија со што би се поправила состојбата со вода.

Снабденост со хранливи материи во почвата е добра и на завидно ниво, па постојат пасишта со I и II класа во Кривогаштанската општина, II, III и IV класа во Тополчанска и Долненска општина и нешто послаби пасишта во Витолишкиот и Прилепскиот предел кој е претежно планински регион. Пасиштата од I и II, па и III класа обилуваат со поголема количина на хранливи материи како макро, така и микро елементи, а пасиштата од останатите класи се послаби со хранливи материи, па им е потребно основно прехранување на истите со мелиоративни-агротехнички превентивни мерки.

Геолошката подлога на пасиштата е со различен матичен субстрат, па и самиот состав на земјата варира од варовник, силикат хумсол до алувиум по течение на реките и делувиум под планините каде пасиштата се најквалитетни па се до црници и смолници.

Пх вредноста, во зависност од теренот, ја има од алкална до неутрална и базична реакција кое нешто ствара и кисели и солени почви кои се преведуваат во други намени во понатамошен тек.

Корелативноста на пасиштата е на независно ниво, поготово во рамничарскиот дел каде меѓу пасиштата има поголеми површини на ораници и ниви со различни насади, а најкритично е во најгусто населени места каде концентрацијата на сточниот фонд е далеку поголема од останатите реони, па итно е потребно поврзување на сите пасишта во рамничарскиот дел, казнување на узурпаторите и доведување до една позавидна корелативна поставеност на пасиштата.

Номадење на добитокот од летно на зимско пасиште се изведува без потешкотии бидејќи постојат и мешовити зимски летни пасишта и зимски богати со хранливи материи кои овозможуваат добро напасување на добитокот.

Процентуалната застапеност на пасиштата со граминае, легуминози и останати треве е тешко да се оцени бидејќи пасиштата се лоцирани на поголема количина на терени на сите пет општини, до приближни показатели: граминае 30 %, легуминози 10 %, а на останати треве отпаѓа 60 %. Закоравеноста со смрека, кртул, крив бор и други корови е застапена до 20 % на планинските пасишта, а во рамничарските 5-10 %. Во наредниот период потребно е чистење на пасиштата од смреките, кртулот, кривиот бор и други корови со сечење копачење и третирање со хемиски средства на подмладокот.

Капацитетите на високо-планинските пасишта се недоволно искористени, поготово Витолишката општина, бидејќи располага со голема површина пасишта, а нема доволен број на стока ситен и крупен добиток. Во рамничарскиот дел состојбата е обратна, поголем број на стока, а помалку пасишта и истите се пребукирани, и кога на сето се додадат и узурпаторите, пасиштата се тотално загрозеани.

Инфраструктурната поставеност е на многу независна состојба или воопшто не функционира. Изградени објекти во Мариовскиот крај на општината Витолиште постојат во ЗИК "Агромариово", кое функционира како акционерско друштво во стечај; каде има изградено мали објекти, трла, бачила, мандри, а базени за капење на овци не постојат. Приватниот сектор стоката ја чуваат во примитивни, влажни и неприкладни објекти.

Се сретнува по некое водопоило кое ни оддалеку не ги задоволува потребите, а базени за капење на добитокот нема.

Мелиоративни зафати:

-Водопоилата се најпотребниот и најнеопходниот објект за поинтензивно сточарење, како на летните, така и на зимските пасишта, па потребно е да се изградат водопоила првенствено на оние пасишта каде е најкритична состојбата, особено на комбинирани летно-зимски пасишта. Планинските пасишта кои повеќе се распоредени на Мариовскиот терен, Раклеско Никодинскиот, па и на Селечка Планина имаат потреба од акумулациони зафати за вода и базени за дезин-

фекција и дезинсекција на овците, а во пониските региони потребно е изградба на околу 100 водопоила кои би ги покриле потребите по еден објект на населено место.

- Потребно е поправка, реновирање, дооформување и изградба на нови објекти на пасиштата-трла, бачила, сместувачки простории.

- Прихранување на пасиштата се јавува како важна агротехничка мерка за сиромашните пасишта кои се од 5 и 6 класа.

- Пробивање на пристапни патишта до пасиштата.

- Запирање на узурпацијата и вршење на пасиштата во првобитна положба заради нивната намена.

6.12. Подружница СТРУМИЦА со Радовиш

Подружницата Струмица располага со 25.782 ха пасишта, од кои 15.020 ха во Струмица и 10.762 во Радовиш.

На Југисточниот дел од Р.Македонија, непосредно на границата на НР Бугарија се наоѓа општината Струмица. Таа е една од поголемите општини во Р.Македонија и има 75 катастарски општини.

Подрачјето на оваа општина се простира во Струмичко Поле, на север и североисток на планината "Огражден", на југ планината "Беласица", на запад планината: "Сирдеш" и Радовишко Поле.

Земјиштето на оваа општина е ридско планинско и голем дел рамничарски терен. Најзастапени се шумите и обработливо земјиште, помал дел пасишта. Пасиштата се застапени со околу 16 %, а изразено во хектари 15.020 ха во државната сопственост.

Према природните услови пасиштата се летни и зимски, но поголем дел од нив се летни пасишта, а помал дел се зимски пасишта. Летните пасишта се застапени на планината "Огражден" и многу се зависни од атмосферските врнежи, ако е поволна годината вегетацијата на пасиштата е доста добра, ако врнежите не се распоредени добро, летната испаша е многу сиромашна и доста исушена и не се користи за пасење.

Пасиштата се наоѓаат на надморска височина од 251 до 580 метри и преовладува континентална, до средно континентална клима.

Снабденоста на пасиштата со вода е релативно добра, но со примитивни водопоила кои се изградени од самите сточари, но користењето на голем дел од водопоилишта зависат и од атмосферските врнежи.

Геолошката подлога на земјиштето е различна во зависност од местоположбата. Овие пасишта што се наоѓаат на "Беласица" таму е застапена алувијална почва во повисоките предели, додека во пониските предели е застапена делувјална и дел глинеста почва. На планината "Огражден" е застапена мешовита почва, глинеста и песочлива, а мал дел карбонатна почва.

Поврзаноста на пасиштата е доста добра и тоа во поголем дел, а помалку се застапени неповрзани пасишта што се многу достапни и се користат рано напролет или касно во есен.

Пасиштата во општината Струмица во поголем дел се летни, а во помал дел зимски. Зимските пасишта се застапени на планината "Беласица", а летните на планината "Огражден". Летните пасишта се многу зависни од врнежите, затоа што почвата во поголемиот дел е песочлива.

Од вкупната површина под пасишта, 60 % се користат како пасишта со 50 % грамина и легуминози и останати тревни, на 10 % се разни корови (смрека, кртул и др.), додека 40 % од пасишните површини се пошумени или разорани од ШС "Беласица", стопански организации, земјоделски задруги и месното население, што укажува на несредени имотно-правни односи.

Поради намалување на површините под пасишта, дел од пасиштата се доста искористени, а еден дел од пасиштата недоволно искористени бидејќи во тој дел стоката е во многу мал број. Такво пасиште е "Црвено Поле" со капацитет од 600 ха а има само 900 грла овци и 80 грла крупен добиток.

Пасиштата на "Огражден" во атарот на с.Дрвош се експлоатирани премногу, бидејќи дел од нив се разорани, а еден дел пошумени, а има 2.000 грла крупен добиток и околу 1.500 до 2.000 грла ситен добиток. Други недоволно искористени пасишта се на пасиштата "Мемилши", бидејќи неколку села се иселени и има 5-6 фамилии со мал број на стока.

Ерозијата на пасиштата е доста мала, извесна застапеност има на планината "Огражден" и планината "Еленица", а во однос на другите пасишта ерозијата е многу малку застапена.

Висината на очекуваната наплата на пашарината во првата година се очекува од 25 до 35 % наплата на пашарина со тенденција за зголемување во наредните години, а тоа се должи што досега во Струмичкиот регион не е вршена наплата на пашарина.

Корисниците на пасиштата се стопански организации, земјоделски задруги и месното население. Истите овие корисници вршат разорување на пасиштата и ги користат како земјоделски површини.

- Потребни мелiorативни и други зафати:

а)-Осовременување на постојните водопоила, нивна поправка со изграба на корита (бетонски или метални) за напивање на стоката, како и изградба на нови водопоила вкупно 20 за КО.Босилево, КО.Ново Село, КО.Радовиш и КО.Струмица.

б)-Отворање на пристапни пасишта до достапни пасишта.

в)-Изградба на базени за капење на овците во КО. Ново Село, КО. Струмица и други места.

г)-Чистење на пасиштата од непожелна вегетација.

д)-Спречување на разорување на пасиштата и решавање на узурпација на пасиштата, како и натамошно пошумување.

6.13. Подружница СКОПЈЕ

Подружницата во Скопје располага со 35.646 ха према катастарската евиденција.

Скопското подрачје се карактеризира со изразито ридско-планински релјеф, што има битно влијание врз структурата на вкупната земјоделска површина со значајно учество на пасиштата од каде произлегува и нивното осетно стопанско значење како еколошки обусловени природни тревници и еден од основните извори на добиточна храна за развојот на сточарството.

- Природните услови: Пасиштата во Скопското подрачје се делат на високопланински (од 1500 до 2450 надморска висина), планински (од 500 до 1500 надморска висина) и низински под 500 м.н.в. во кои спаѓаат утрините што се нагаат на непосредна близина на населените места. Односот помеѓу летните (високопланинските) со зимските пасишта е 2:1 во корист на летните пасишта.

- Геолошката подлога и почва: Структурата на почвата е различна и се сретнуваат скоро сите видови на почви.

Според основниот состав на почвата, пасиштата би можеле да се разделат на две групи:

а.-Силикатни: во кои спаѓаат Салаково, Црн Врв, Горни и Долни Пепељак, Солунска Глава, Шилегарник, Убава, Горно и Долно Бегово, Враца, Кадина Река како и пасиштето на масивот Скопска Црна Гора: Равно, Бањашница и Башинец.

б.-Карбонатни пасишта се Караџица, Велешка Рупа, Добридолски Рупи, Водњанска Бука, Борополе, Сува Планина, Фуша, Жеден и Сува Гора.

Втората група на пасишта се карактеризира со поквалитетна тревна покривка. Меѓутоа сточарењето на истите е отежнато поради недостиг на вода за напојување на добитокот во сушниот-летниот период.

Експозицијата и диспозицијата на пасиштата. Експозицијата на теренот, покрај бонитетот на почвата, има битно влијание врз квалитетните својства на пасиштата, степенот и временските интервали на нивното користење.

Пасиштата со јужна експозиција: (Сува Планина, Добридолски Рупи, Фуша, Жеден, Сува Гора и дел од пасиштата на Скопска Црна Гора-Рамно и Башинец) започнуваат напролет најрано да се користат бидејќи поради побрзото загревање, тревната покривка побрзо израснува и се обновува.

Потоа доаѓаат пасиштата со југисточна и југозападна експозиција каде вегетацијата започнува подоцна, и во оваа група спаѓаат пасиштата Салаково, Кадина Река, Солунско Поле и други.

Покрај овие постојат пасишта со северна експозиција каде топењето на снеговите е соодветно на тоа и вегетацијата најмногу доцни поради што нивното користење временски започнува последно. Тука се пасиштата: Горни и Долни Пепелаг, Црн Врв и други.

По својата распореденост, пасиштата се поврзани така да нивното користење не може да биде одделено поради експозицијата, тревниот состав и условите за напојување на добитокот.

Корелативноста за користење на пасиштата изгледа вака:

-пасиштето Сува Планина претставува една целина со пасиштето Рада, Добридолски Рупи, Водњанска Рупа и Житин.

-пасиштето Салаково со пасиштето Горни и Долни Пепелаг, Убава и Караџица;

-пасиштето Кадина Река со пасиштето Шилегарник, Враца, Бегово и Солунско Поле;

-пасиштето Фуша и Жеден.

Овој начин на користење на пасиштата е условено со стасување на тревната покривка, односно вегетацијата, како и користењето на вода за напојување на добитокот, бидејќи пасиштата со карбонатна подлога преку летниот период немаат вода.

-постојечки води на пасиштата.

Со доволна количина на вода за напојување на добитокот имаат пасиштата: Салаково, Кадина Река, Горни и Долни Пепелаг, Велешка Рупа и Рамно.

Пасиштето Солунско Поле има една пумпа која не ги задоволува потребите за напојување на добитокот бидејќи се напасува голем број на добиток (и делот на М.Брод), но поради големата надморска височина секој утро има роса по тревата која добитокот за напасување слабо ја користи и малку ожеднува и напојувањето на добитокот се врши секој втор ден. Слична е и положбата со пасиштата Караџица и Велешки Рупи.

Во Сува Планина има два бунари во кои преку зимата се акумулира вода од снегот и дождовите и за извесно време во пролетта и летото се напојува добитокот.

На пасиштето Жеден и Фуша воопшто нема вода и напојувањето на добитокот се врши со носење вода со буриња и сл. Поради недостиг на вода пасиштата Жеден, Сува Планина, Копање и др. не се искористени ни 30% од нивниот капацитет.

На некои пасишта постојат можности за зголемување на капацитетот на вода со мали инвестиции. Во Солунско Поле пумпата да има поголеми количини на вода, во Караџица и Велешки Рупи да се направат чешмите за обезбедување на поголема количина на вода, на Сува Планина проширување со бунари, нивно чистење и чистење на ловката со вода.

Во планинските пасишта еден дел од пасиштата немаат вода за напојување на добитокот. Таков е случајот со селото Јаболце и Нова Брезница каде водата претставува основен проблем во одгледување на стоката. На овие пасишта направени се големи базени-ловки во кои се собира водата од снегот и пролетните дождови, меѓутоа ваквите непроточни води често се причина за заразување на добитокот.

Тревен состав. Тревниот состав на пасиштата е во зависност од почвата, експозицијата, надморската височина, начинот на користење и др услови.

Пасиштата со карбонатна подлога спаѓаат во втор бонитет со следниот тревен состав:

- граминае	70-75 %
- легуминози	10-15 %
- останати тревы	5-10 %
- корови околу	10%

Пасиштата на силикатна подлога според квалитетот спаѓаат во трета и четврта бонитетна класа со послаб тревен состав од претходната група со помало учество на легуминозите, а поголема застапеност на граминеите, останати тревы и корови.

По својата распореденост, експозиција, тревен состав и снабденост со вода одделни високопланински пасишта создаваат корелативни комплекси кои овозможуваат напасување на добитокот од рана пролет до есен, а некои од нив (низински пасишта) се користат и во зимскиот период.

Поаѓајќи од овие услови, а со цел да се обезбеди порационално користење на пасиштата, истите се групираат во следните целини:

- Сува Планина со Рада, Добридолски Рупи, Водњанска Рупа, Житин и Караџица со Велешки Рупи;

- Салаково со Кадина Река, Шашковица, Алиаџица, Мунџица, Кадина Река и Бегово;

- Солунско Поле со Шилегарник и Враца;

Фуша со Жеден.

Поради досегашното слабо стопанисување со пасиштата во смисла на поголема примена на агромилиоративни мерки над пасиштата, голем дел од истите се веќе доста закоравени, по слободна проценка околу 30% се корови од кои најприсутна е полегнатата смрека, кривуљот, кртулот и други непожелни дрвенести растенија, чалии и друго, поради што неопходно се јавува потреба од преземање на соодветни мерки.

Мелиоративни мерки. Заради поефикасно стопанисување со пасиштата, неопходно се јавува потреба од примена на агромилиоративни мерки како:

-Изградба на 45 нови водопоила и поправка на постојните.

-Црево за довод на вода од извор до водопоило во должина од 35.000 м.

-Отворање на нови патишта до пасиштата 100 км.

-Поправка на стари патишта 30 км.

-Подигање на нови трла и бачила 25 бр.

-Поправка на стари трла и бачила 30 бр.

-Изградба на базени за капење 50 бр.

-Изградба на мали акумулации (со предност на "Жеден") 15 бр.

-Чистење од корови 15.000 ха.

-Чистење на постојни бунари и локви.

-Изградба на уште две пумпи за вода во Солунско Поле.

-Подсејување-затревување 300 ха.

-Подигање на вештачки тревници на утрини 50 ха.

-Изградба на авиописта на Аљаџица заради губрење, хербицирање, како и заштита на пасиштата и шумите од пожари.

-Други агро-мелиоративни мерки кои ќе се појават при стопанисување со пасиштата.

6.14. подружница ТЕТОВО

Пасиштата во подружница Тетово, према катастарската евиденција, се застапени со 27.335 ха.

Природните услови на пасиштата на подрачјето на општината Тетово се карактеризираат со тоа што истите воглавно се користат како летни пасишта. Тие се лоцирани во долниот дел од Полог на масивите од Шар Планина, Сува Гора и Жеден.

Пасиштата на Шара го зафаќаат најголемиот дел од пасиштата и се наоѓаат западно од полошката котлина, со зарамнети косини испресечени со многу рекички и буични потоци. Шумската флора со својата горна граница претставува непосреден преод во високо планинските пасишта. Помеѓу пасиштата постојат големи природни препреки за преоѓање од едно во друго пасиште (освен неколку исклучоци).

Надморската височина на која се простираат пасиштата изнесува од 1.200 до 2.600 метри надморска висина, а делумно и на поголема висина до самите врвови на планината. (2.747 м.н.в)

Климата е битен фактор кој обезбедува богата фауна на вака голема надморска висина. Овде се преплетуваат:

1.-медитеранско-средоземноморска клима по течението на реката Вардар;

2.-типично континентална клима што владее во пологот со снежни зими и топли лета;

3.-планинска клима.

За разлика од овие пасишта, климатските и други услови на Сува Гора се неблагоприятни. Климата се карактеризира со многу жешки лета, а зимите се благи, а оттаму снабденоста со вода е слаба (нема природни услови). Вештачките сливови со базени за чување на вода се недоволни, руинирани и потребна е нивна оправка. И тревната флора и фауна е многу посиромашна во споредба со Шар Планина.

- За разлика од другите аридни краишта во Македонија, Полог се одликува со големи водени талози, како и поголема релативна влажност на воздухот. Водените талози достигнуваат и преку 800 мм што е доволно за успевање на скоро сите земјоделски култури. Но, и покрај тоа нееднаквиот распоред на талозите (повеќето од падавините се вон вегетациски период) на Сува Гора и поедини пасишта на Шара доаѓа до сушење на тревата. Поради големата надморска висина на некои пасишта на Шара и поради изобилните падавини пред зимата снегот се задржува до јуни и јули, така што изворите и планинските езерца не пресушуваат и се складира доволно вода во почвата.

- Геолошката подлога на Шара е од варовник со различна дебелина. На местата каде испирањето е големо се јавува силикатна подлога. Механичкиот состав на почвата е песочно-глинест со 30-50% флина која е прилично пропуслива, почвата е доста богата со хумус кој е настанат со изумирање на флората и фауната (гниее). Дебелината на слојот со хумус е различен и со одење на поголема длабина истиот опаѓа. Реакцијата на почвата е кисела (рН4) што може да се види и од присуството на смреката која успева на кисела подлога.

Од фауната во почвата на пасиштата присутни се разни инсекти, многу микроорганизми, потоа кртот, полските глущи, слепото куче, разни влекачи и др.

Хранливите материји во почвата се хетерогени по обем, така што азотот го има до 1%, фосфорот не е во погодна форма за растенијата, како и калиумот, додека земјиштето е прилично богато со калциум.

-Тревниот состав е со многугодишни и едногодишни треви а се застапени: граминеите со 80%, легуминозите, останати треви и плевели. Големата застапеност на граминеите во однос на легуминозите е прилично негативен и неповолен однос во поглед на квалитетот на пасиштата и хранливата вредност на сено-то, корисните треви, односно легуминозите се одликуваат со голема содржина на протеини и масти кои влијаат на поголема продукција на млеко, волна и месо кај домашните животни.

Познато е дека на пасиштата на Шара, исто како и на Сува Гора, главен претставник на тревата е кртулот (Нардус Стрикта) со 50% кој успева на кисела почва. Тоа е трева со помала стопанска вредност и неговото присуство со разни мелиоративни зафати треба да се намали.

Покрај тревната покривка, на пасиштата со 20-30 % е застапена смреката и камени подлоги.

- Состојбата со водата е многу поволна на Шарскиот дел во однос на Сува Гора. Многубројните извори и потоци, реки и планински езерца ја чинат Шара богата со вода за напојување на стоката. Но и овде постојат пасишта кај кои водата е прилично оддалечена. На Сува Гора проблемот со водата е многу драстичен. Тој единствено во сегашни услови делумно може да се реши со прибирање на атмосферската вода во специјално градени сливници-базени.

-Потребни мелиоративни мерки.

Потребните мелиоративни зафати кои ќе се изведуваат во наредните години се предвидуваат:

а.-Чистење на пасиштата од непожелна вегетација на масивот Шара на површина од 450 ха и на масивот Сува Гора на површина од 50 ха.

б.-Изградба на 13 водопоила на пасиштата Војводина, Попова Шапка (2 водопоила), Јелак, Шеремети-

ца, Големо Шилеце, Кобилица, Сердарица, Орловец, Брза Вода, Бистрица, Ливадица, Љуботен.

в.-Поправка на објекти и тоа 8 објекти на масивот Шара и 3 објекти на Сува Гора.

г.-Изградба на нови објекти: Магацин за откуп на Попова Шапка, Големо Шилеце 1 објект и Цинибек 1 објект и на Сува Гора волковскиот дел 1 објект.

д.-Пробивање 8 патишта до масивот Шара.

ѓ.-Изградба на базени за дезинфекција на овци и тоа 4 базени на масивот Шара, 2 базена на масивот Љуботен и 1 на масивот Сува Гора.

е.-Оспособување на сливниците-базени со цистерни за атмосферска вода на Сува Гора.

6.15.-Подружница ШТИП со Кочани

Подружницата Штип располага, спрема катастарот, со 35.573 ха пасишни површини, од кои Штип со 22.205 ха и Кочани со 13.368 ха.

Поголем дел од пасиштата се користат како зимски пасишта, а помал дел се летни пасишта кои се распоредени на умерена висина од 1.800 метри надморска висина.

Пасиштата во општина Штип се поделени на три реона:

1.Овчеполски реон.

2.Лакавички реон.

3.Плачковички реон.

Во Овчеполскиот реон се наоѓаат низински пасишта и се погодни за зимска испаша на добитокот.

Исто така Лакавичкиот реон располага со низински пасишта кои се погодни за зимско напасување на стоката.

Во Плачковичкиот реон се наоѓаат високо планински пасишта и се најпогодни за напасување во летниот период.

Пасиштата во општината, главно се снабдени со водопоила со досегашната изградба на 70 водопоила, што значи сите пасишта се покриени со водопоила.

Во изминатиот временски период, поради хроничен недостаток на средства, во општината не е извршено педолошко истражување.

Воглавно сите пасишта се поврзани со патишта, освен во високопланинскиот дел на пасиштата-Плачковичкиот регион. Спрема бонитетот на пасиштата, истите се сиромашни и на 1 ха пасиште доаѓаат по 2 овци за напасување.

Во некои делови од пасиштата од нискиот дел, во последните години дојде до нагло размножување на смреката и чалијата (трње), па се јавува потреба од чистење на тие пасишта од коровите.

Во Штипската општина веќе одamna не се користи начинот на сточарење, а се користат зимски и летни пасишта.

Иако со помал интензитет во последните години, сепак е сè уште присутна појавата на пошумување на пасиштата, додека поголема опасност по пасиштата претставува појавата на нивно разорување и узурпирање.

Ерозијата на пасиштата е застапена во помал процент, меѓутоа во иднина се налага преземање на соодветни мерки и активности, со што ќе се спречи натамошното ширење на оваа појава.

Према тоа, потребни мелиоративни мерки, се предвидуваат за:

-Отворање на пристапни патишта до високопланинските пасишта.

-Чистење на пасиштата од непожелната вегетација, смреки, чалии(трње) и друга непожелна вегетација.

-Изградба на водопоила 20 броја.

-Вршење на педолошки анализи на земјиштето.

-Спречување на ширење ерозија на земјиштето.

-Спречување на разорување и пошумување.

-Примена на други мелиоративни мерки кој ќе се појават во текот на стопанисување со пасиштата.

7.-Општи мерки

7.1.-Обезбедување на работни простории преку купување, уредување, закуп.

7.2.-Обезбедување опрема (канцелариска, информатичка и др.)

7.3.-Набавка на теренски возила.

7.4.-Образование и пропаганда.

Со донесување на Одлука за основање на Јавно претпријатие за пасишта-Скопје бр. 23-982/1 од 06.04.1998 година, Јавното претпријатие за стопанисување со пасишта, покрај работниците од поранешните ОСИЗ-ови за пасишта, Јавното претпријатие за пасишта-Скопје ги презеде и работниците од одделенијата за земјоделство, шумарство и водостопанство и отсеците за индивидуално земјоделство (центрите-служби за индивидуално земјоделство) за кои неопходно се јавува потребата од обезбедување на работни простории-канцеларии преку закуп или купување, нивно уредување и обезбедување и опремување на канцелариска опрема, како би можеле вработените нормално и со успех да ги извршуваат поставените задачи.

Исто така, знаејќи дека работата на подружниците е исклучиво теренска работа, како императив се јавува потребата од набавка на теренски возила како би се постигнала перманентна присутност на теренот, пратење на работата и решавање на проблемите на лице место.

Ако се земе во обзир дека распонот (дијаметарот) на теренот на пасиштата со кои стопанисуваат подружниците, скоро секоја подружница изнесува над 60 км. повеќе од јасно е дека вршењето на работата во подружниците е незамисливо и неизводливо без соодветно теренско возило.

Овие општи мерки од точките 7.1, 7.2 и 7.3 се планираат да се извршат, во првата, односно 2000 година заедно со дел од останатите агромилиоративни и агротехнички мерки. Од реализирањето на предвидените општи мерки, во најголема мера зависи натамошното спроведување и реализирање на други предвидени агромилиоративни и агротехнички мерки по оваа програма.

8.-Динамика на реализација на мерките и активностите по програмата.

Јавното претпријатие за стопанисување со пасишта Скопје отпочна со работа од 01.06.1999 година, наследувајќи една крајно несредена состојба на пасиштата. Имено, од поранешните СИЗ-ови за управување и користење на пасиштата и утрините како самостојни останала само СИЗ за пасишта во Скопје, Велес, Битола и Кавадарци, додека останатите се припоија кон центрите за индивидуално земјоделство, а некаде (во Прилеп) и се укинаа или пак некаде и не профункционираа.

Потоа, поради системското преуредување, на 06.09.1995 година беше укинат постојниот Закон за управување и користење на пасиштата и утрините, за да после скоро 3,5 години се донесе Законот за пасишта, така да настанатиот правен вакуум во стопанисување со пасиштата многу негативно се одрази врз пасиштата. Имено скоро сите корисници на пасиштата земјоделските организации и индивидуалните сточари престанаа да го наплаќаат надоместокот за користење на пасиштата (пашарината), со кој проблем и денес се среќаваме, така да наплата на пашарината во 1999 година се движеше одвај 35-40% од бројот на стоката која се напасуваше на пасиштата.

Поради истото дојде и до неодржување на пасиштата затоа што службите кои стопанисуваат со пасиштата егзистираа само од наплата на пашарината, без никакви други дополнителни или буџетски средства.

При ваква положба заради санирање на ситуацијата, Јавното претпријатие за стопанисување со пасишта изготви Програма за стопанисување со пасиштата за период од 2000 до 2009 година.

Динамиката на реализација на мерките предвидено во програмата, се поделени на четири периода и тоа:

8.1.-Прв период кој ја опфаќа 2000 година.

8.2.-Втор период кој ги опфаќа 2001 и 2002 година.

8.3.-Трет период кој ги опфаќа 2003, 2004 и 2005 година.

8.4.-Четврт период за 2006, 2007, 2008 и 2009 година.

-Во првиот период за 2000 година, со процент на наплата на пашарината од 35-40% од бројот на стока-

та која се напасува на пасиштата, ќе се применат мал дел од агромилиоративните мерки, првенствено за решавање на дел од акутниот проблем на пасиштата-обезбедување со вода за напивање на стоката преку мали зафати водопоила и чистење од корови.

Заради отпочнување со нормална работа на подружниците на ЈП за пасишта, во овој период се планира да се реализираат општите мерки:

- обезбедување на работни простории за вработените по подружниците, опремување на истите со канцелариска опрема и набавка на теренски возила.

Во исто време ќе се прават напори за реализација на другите мерки како промена на титуларот на стопанственикот во поседовните листови, како и спречување на разорување и узурпација на пасиштата.

-Во вториот период за годините 2001 и 2002 се предвидува зголемување на процентот на наплата на пашарината на 60% од вкупниот број на стоката која се напасува на пасиштата и решавање на сè уште актуелниот проблем на пасиштата со обезбедување на вода за напивање на стоката, поправка на бачила и трла, чистење на пасиштата од корови и камен, изградба на базени за капење на овците и други мелиоративни зафати.

-Третиот период кој ги опфаќа 2003, 2004 и 2005 година се планира наплата на пашарината да изнесува 80% од бројот на стоката која се напасува на пасиштата и примена на скоро сите предвидени агромилиоративни мерки на пасиштата.

-За четвртиот период кој се однесува на 2006, 2007, 2008 и 2009 година, се планира 100% наплата на пашарината за стока која се напасува на пасиштата со примена на сите агромилиоративни и агротехнички мерки, како и поозбилни зафати на пасиштата со изградба на модерни сидани мандри и бачила за преработка на млекото, како и примена на техничко хидромелиоративни зафати.

Нормално, сите предвидени агротехнички и агромилиоративни мерки предвидени по години во програмата, подетално и покомпретно ќе бидат опишани и разработени за изведување во годишните програми кои се изработуваат за тековната година.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 23-2433/1
5 септември 2000 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Љубчо Георгиевски, с.р.

ПРИЛОГ

ОРИЕНТАЦИОНЕН ЦЕНОВНИК

За изведба на објекти на пасиштата по цени-ориентациони за 1999-2000 година

1. Корито за капење-дезинфекција на овци:

- Велес	72.151,00 ден.
- Скопје	87.605,00 ден.
- Шара-Бристово	84.445,00 ден.

Просек: 81.400,00 ден.

2. Бачила со пропратните елементи:

- Слатинце	1.700.000,00 ден.
- Бистра	2.222.445,00 ден.

Просек: 1.961.242,00 ден.

3. Поила со каптажа, и со бетонски довод на вода 240.514,00 ден.

4. Поголема акумулација-поило на Сува Планина, Рада, комплет со цистерна, корита, довод на вода со пластични црева км _____ 4.813.000,00 ден.
(од Караџица)

5. Пробивање на пат _____ (према условите на теренот).

НАПОМЕНА: Овој ориентационен ценовник има задача да послужи за одредување на вредноста, односно висината на вложувањата во преземените агромилиоративни, технички мерки и хидротехнички зафати при изградба на годишни програми за мелиорација на пасиштата.

Огласен дел**ЗАПИШУВАЊЕ ВО ТРГОВСКИОТ РЕГИСТАР**

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 7121/99, на регистарска влошка бр. 020220817-8-03-000, го запиша во трговскиот регистар основањето на ДОО на Друштвото за производство и трговија Г-Ж ТРЕЈД Богде ДООЕЛ Кавадарци, ул. "Вардарска" бр. 2 а.

Дејности: 51.21, 51.22, 51.23, 51.31, 51.32, 51.33, 51.34, 51.35, 51.36, 51.37, 51.38, 51.39, 51.41, 51.42, 51.43, 51.44, 51.45, 51.47, 51.53, 51.55, 51.56, 51.57, 51.64, 52.11, 52.12, 52.21, 52.22, 52.23, 52.24, 52.25, 52.26, 52.27, 52.33, 52.41, 52.42, 52.43, 52.44, 52.46, 52.44/1, 52.44/4, 50.30/2, 50.50, 50.30/1, 51.70, 74.84, 63.40, 20.10/1, 20.51, 01.21, 15.51, 15.52, 15.89, посредување и застапување во прометот на стоки и услуги, реекспорт, продажба на стоки од консигнациони складови, малограничен промет со соседните земји Бугарија, Грција, Албанија и СР Југославија.

Друштвото во правниот промет истапува во свое име и за своја сметка. За обврските сторени во правниот промет со трети лица друштвото одговара со сите свои средства. Лице овластено за застапување во внатрешниот и надворешнотрговскиот промет е Коцева Богде од Кавадарци, ул. "Вардарска" бр. 2 а.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 7121/99. (25790)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 13429/99, на регистарска влошка бр. 020289947-6-06-000, го запиша во трговскиот регистар ТП Авто такси превозник ПЛУС СТАРС Шефки Јенус Арнори ТП Скопје, бул. "Македонско косовска бригада" бр. 17/19.

Подносител на пријавата е Шефки (Јенус) Арнори од Скопје, бул. "Македонско косовска бригада" бр. 17/19. Фирма: Авто такси превозник ПЛУС СТАРС Шефки Јенус Арнори ТП. Седиште: бул. "Македонско косовска бригада" бр. 17/19.

Дејност: 60.22-такси превоз.

Во правниот промет со трети лица ТП истапува во свое име и за своја сметка, а за обврските одговара лично, со сиот свој имот. Во правниот промет го претставува и застапува Шефки Арнори-управител без ограничувања.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 13429/99. (25791)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 442/2000, на регистарска влошка бр. 020248817-6-06-000, го запиша во трговскиот регистар ТП со ЗТД на Авто такси ГАЛЕ Јован Јордан Колевски ТП ул. "Ферид Заири" бр. 46, Скопје.

Основач: Јован Колевски, ул. "Ферид Заири" бр. 46, Скопје.

Дејност: 60.22-такси превоз.

Во правниот промет со трети лица настапува во свое име и за своја сметка. За обврските сторени во правниот промет со трети лица одговара лично, со целиот свој имот. Овластен потписник: Јован Колевски-управител со неограничени овластувања.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 442/2000. (25792)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 1471/2000, на регистарска влошка бр. 020308167-8-01-000, го запиша во трговскиот регистар основањето на Друштвото за трговија и услуги НИ-

КА-ЗМ Билјана ДООЕЛ увоз-извоз Кратово, ул. "Гоце Делчев" бр. 80/4.

Дејности: 45.31, 45.32, 45.33, 45.34, 45.41, 45.42, 45.43, 45.44, 45.45, 50.10, 50.20, 50.30, 50.30/1, 50.30/2, 50.30/3, 50.40, 50.40/1, 50.40/2, 50.40/3, 50.40/4, 50.50, 51.11, 51.12, 51.15, 51.16, 51.17, 51.18, 51.19, 51.21, 51.22, 51.23, 51.24, 51.25, 51.31, 51.32, 51.33, 51.34, 51.35, 51.36, 51.37, 51.38, 51.39, 51.41, 51.42, 51.42/1, 51.42/2, 51.43, 51.44, 51.45, 51.47, 51.51, 51.52, 51.53, 51.54, 51.55, 51.56, 51.57, 51.61, 51.62, 51.63, 51.64, 51.65, 51.66, 51.70, 52.11, 52.12, 52.21, 52.22, 52.23, 52.24, 52.25, 52.26, 52.27, 52.33, 52.41, 52.42, 52.43, 52.44, 52.44/1, 52.44/2, 52.44/3, 52.44/4, 52.45, 52.46, 52.47, 52.48, 52.50, 52.62, 52.63, 52.72, 52.74, 55.30, 55.30/1, 55.30/2, 55.40, 60.21, 60.22, 60.23, 60.24, 63.30, 63.40, 74.12, 74.84, 93.01, 93.02, 93.05, 92.61, 92.62, 92.72, надворешна трговија со прехранбени производи, надворешна трговија со непрехранбени производи.

Во правниот промет со трети лица друштвото истапува во свое име и за своја сметка. За обврските сторени во правниот промет со трети лица друштвото одговара со сиот имот и средства. Билјана Здравковска-управител со неограничени овластувања.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 1471/99. (25793)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 1922/2000, на регистарска влошка бр. 020280797-8-01-000, го запиша во трговскиот регистар основањето на ТД на Друштвото за туризам, угостителство, трговија и услуги ПУТНИК-ТОУРС Власта ДООЕЛ увоз-извоз Скопје, ул. "487" бр. 11/27.

Основачот Мисовска Власта од Скопје, основа Друштво за туризам, угостителство, трговија и услуги ПУТНИК-ТОУРС Власта ДООЕЛ увоз-извоз Скопје, ул. "487" бр. 11/27.

Дејности: 63.30, 63.40, 55.1, 55.2, 55.21, 55.22, 55.23, 55.30/1, 55.30/2, 55.40, 60.21, 60.22, 60.23, 60.24, 63.12, 63.21, 65.12/3, 70.31, 72.10, 72.20, 72.30, 72.40, 72.60, 72.50, 74.12, 74.84, 52.11, 52.12, 52.21, 52.22, 52.23, 52.24, 52.25, 52.26, 52.27, 52.33, 52.41, 52.42, 52.43, 52.44, 52.44/1, 52.44/2, 52.45, 52.46, 52.47, 52.48, 52.50, 51.21, 51.31, 51.33, 51.34, 51.35, 51.39, 51.41, 51.42, 51.43, 51.44, 51.47, 51.51, 51.53, 51.54, 51.55, 51.64, 51.70, 51.19, 50.50, 50.10, 50.20, 50.30, 50.30/1, 50.30/2, 50.30/3, 74.40, 70.31, 92.71, 92.72, 74.12, 74.84, 52.11, 52.12, 52.21, 52.22, 52.23, 52.24, 52.25, 52.26, 52.27, 52.33, 52.41, 52.42, 52.43, 52.44, 52.44/1, 52.44/2, 52.45, 52.46, 52.47, 52.48, 52.50, 51.21, 51.31, 51.33, 51.34, 51.35. Во НТП: надворешна трговија со прехранбени производи, надворешна трговија со непрехранбени производи, малограничен промет со соседните земји, меѓународна шпедиција, меѓународен транспорт на стоки и патници, посредување и застапување во областа на прометот со стоки и услуги, комисиони работи, консигнациони работи, реекспорт на стоки.

Управител е Филипов Ангел од Кавадарци. Во правниот промет со трети лица друштвото истапува во свое име и за своја сметка. За обврските во правниот промет со трети лица одговара со сите свои средства.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 1922/2000. (25794)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 1921/2000, на регистарска влошка бр. 020271297-8-09-000, го запиша во трговскиот регистар основањето на ДООЕЛ на Друштвото за туризам, угостителство, трговија и услуги ОРБИС-ТОУРС Никола ДООЕЛ увоз-извоз Скопје, ТЦ "Скопјанка" лок. бр. 24.

Спироски Никола од Скопје, основа Друштво за туризам, угостителство, трговија и услуги ОРБИС-ТОУРС Никола ДООЕЛ увоз-извоз Скопје, ТЦ "Скопјанка" лок. бр. 24.

Дејности: 63.30, 63.40, 55.1, 55.2, 55.21, 55.22, 55.23, 55.30/1, 55.30/2, 55.40, 60.21, 60.22, 60.23, 60.24, 63.12, 63.21, 65.12/3, 70.31, 72.10, 72.20, 72.40, 72.60, 72.50, 74.12, 74.84, 52.11, 52.12, 52.21, 52.22, 52.23, 52.24, 52.25, 52.26, 52.27, 52.33, 52.41, 52.42, 52.43, 52.44, 52.44/1, 52.44/2, 52.45, 52.46, 52.47, 52.48, 52.50, 51.21, 51.31, 51.33, 51.34, 51.35, 51.39, 51.41, 51.42, 51.43, 51.44, 51.47, 51.51, 51.53, 51.54, 51.55, 51.64, 51.70, 51.19, 50.50, 50.10, 50.20, 50.30, 50.30/1, 50.30/2, 74.40, 70.31, 92.71, 92.7. Во НТП: надворешна трговија со прехранбени производи, надворешна трговија со непрехранбени производи, малограничен промет со соседните земји, меѓународна шпедиција, меѓународен транспорт на стоки и патници, посредување и застапување во областа на прометот со стоки и услуги, комисиони работи, консигнациони работи, реекспорт на стоки.

Во правниот промет со трети лица истапува во свое име и за своја сметка. За обврските во правниот промет со трети лица одговара со сите свои средства. Управител е Спироски Никола од Скопје.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 1921/2000. (25796)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 3403/2000, на регистарска влошка бр. 02028504? - 8-01-000, го запиша во трговскиот регистар СПАДА Друштво за трговија и услуги Џемко ДООЕЛ ул. "Војдан Чернотрински" бр. 15/3-16, Скопје.

Скратен назив: СПАДА ДООЕЛ Скопје. Основач: Џемко Спахиќ од Скопје, 9 Буковачки огранок 003 с. Средства: Средствата за основање изнесуваат вкупно 160.000,00 денари или 5.000 дем. Одговорност: не одговара, а ризикот го сноси во висина на основачкиот влог.

Дејности: 01.41/2, 01.41/3, 51.11, 51.12, 51.13, 51.14, 51.15, 51.16, 51.17, 51.19, 51.21, 51.22, 51.23, 51.25, 51.31, 51.32, 51.33, 51.34, 51.35, 51.36, 51.37, 51.38, 51.41, 51.42, 51.42/1, 51.42/2, 51.43, 51.44, 51.45, 51.47, 51.51, 51.52, 51.53, 51.54, 51.55, 51.56, 51.57, 51.62, 51.63, 51.64, 51.65, 51.70, 52.11, 52.12, 52.21, 52.25, 52.26, 52.33, 52.41, 52.42, 52.43, 52.44, 52.44/2, 52.44/3, 52.45, 52.46, 52.47, 52.48, 52.50, 52.61, 52.62, 52.63, 55.30, 55.30/1, 55.30/2, 55.40, 63.30, 63.40, 74.13, 74.14, 74.40, 99.01, надворешна трговија со прехранбени производи, малограничен промет со Бугарија, Грција, СР Југославија и Албанија.

Обврски и права: Друштвото во правниот промет со трети лица истапува во свое име и за своја сметка. За обврските сторени во правниот промет со трети лица друштвото одговара со сите свои средства. Управител: Џемко Спахиќ 9 Буковачки огранок 003 с-управител со неограничени овластувања.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 3403/2000. (25798)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 2133/2000, на регистарска влошка бр. 02027911? - 8-01-000, го запиша во трговскиот регистар основањето на ТД на Друштвото за трговија и услуги ШПИКИ ЛЕНД Мимоза ДООЕЛ Скопје, ул. "Димитар Турумандоски" бр. 3, Скопје.

Дејности: 52.11, 52.24, 52.12, 52.25, 52.41, 52.42, 52.43, 52.46, 52.45, 52.48, 52.47, 52.26, 50.10, 50.30/2, 50.40/2, 51.31, 51.34, 51.39, 51.41, 51.42/1, 51.42/2, 51.24, 51.70, 51.35, 50.30, 50.40/1, 63.12, 74.13, 74.14, 70.20, 74.84, 71.33, 72.10, 72.20, 72.30, 72.60, 55.40, 74.82, 92.34, 93.05, надворешна трговија со прехранбени производи, надворешна трговија со непрехранбени производи.

Друштвото во правниот промет со трети лица настапува во свое име и за своја сметка. За обврските сторени во правниот промет со трети лица друштвото одговара со својот имот. Спасовска Мимоза-управител без ограничување.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 2133/2000. (25798а)

Основниот суд Скопје I - Скопје, со решението Трег. бр. 2134/2000, на регистарска влошка бр. 02031047? - 3-01-000, го запиша во трговскиот регистар Производното трговско друштво АГРО-ЗВОН Звонко ДООЕЛ експорт-импорт Куманово, ул. "Перо Тошев" бр. 19.

Фирма: Производно трговско друштво АГРО-ЗВОН Звонко ДООЕЛ експорт-импорт. Седиште: Куманово, ул. "Перо Тошев" бр. 19. Основач: Јосимовски Звонко од Куманово, ул. "Перо Тошев" бр. 19.

Дејности: 01.11/1, 01.11/2, 01.11/3, 01.11/4, 01.12, 01.12/1, 01.12/2, 01.13/1, 01.13/2, 01.21, 01.22/1, 01.22/2, 01.23, 01.24, 01.25, 01.30, 01.41, 01.41/1, 01.41/2, 01.41/3, 01.42, 02.01, 02.02, 15.11, 15.12, 15.13, 15.31, 15.32, 15.33, 15.51, 15.52, 15.61, 15.71, 15.72, 15.81/1, 15.82/1, 15.87, 15.88, 15.89, 22.11, 24.15, 24.20, 24.66, 50.10, 50.20, 50.30, 50.30/1, 50.30/2, 50.40, 50.40/1, 50.40/2, 50.40/3, 50.40/4, 50.50, 51.11, 51.12, 51.13, 51.14, 51.15, 51.16, 51.17, 51.18, 51.19, 51.21, 51.22, 51.23, 51.24, 51.25, 51.32, 51.33, 51.34, 51.35, 51.36, 51.37, 51.38, 51.41, 51.42/1, 51.42/2, 51.43, 51.44, 51.45, 51.47, 51.51, 51.52, 51.53, 51.54, 51.55, 51.56, 51.57, 51.61, 51.62, 51.64, 51.65, 51.66, 51.70, 52.11, 52.12, 52.21, 52.22, 52.23, 52.24, 52.25, 52.26, 52.27, 52.33, 52.41, 52.42, 52.43, 52.44, 52.44/1, 52.44/2, 52.44/3, 52.44/4, 52.45, 52.47, 52.48, 52.50, 52.61, 52.63, 52.71, 52.72, 52.72/1, 52.72/2, 52.31, 52.73, 52.74, 55.30, 55.30/1, 55.30/2, 60.21, 60.23, 60.24, 63.11, 63.12, 63.21, 63.40, 65.12/3, 67.13, 70.11, 70.12, 70.20, 71.31, 74.13, 74.20/3, 74.40, 74.82, 74.84, 85.20, 93.05. Дејности на надворешнотрговскиот промет: надворешна трговија со прехранбени производи, надворешна трговија со непрехранбени производи, реекспорт, комисиона продажба, застапување и посредување, изведување инвестициони работи во странство, малограничен промет со соседните држави, консигнациона продажба, меѓународен превоз на стоки и патници во друмскиот сообраќај.

Овластување на субјектот на уписот: неограничени овластувања и целосна одговорност. Лице овластено за застапување: Јосимовски Звонко-управител со неограничени овластувања.

Од Основниот суд Скопје I - Скопје, Трег. бр. 2134/2000. (25799)

ЈАВНИ ПОВИЦИ

Врз основа на член 10 став 1, член 33 алинеја 2 и член 34 став 2 од Законот за јавните набавки ("Службен весник на РМ" бр. 26/98), Комисијата за јавни набавки на ЈП Службен весник на РМ објавува

ПОВТОРЕН ОГРАНИЧЕН ЈАВЕН ПОВИК БРОЈ 1/2000 ЗА ПРИБИРАЊЕ НА ДОКУМЕНТИ И ПОДАТОЦИ ПРЕКУ КОИ КЕ СЕ УТВРДИ КОИ ПОНУДУВАЧИ СЕ ПОДОБНИ ДА БИДАТ ПОВИКНИ ДА ДОСТАВАТ ПОНУДА (ПРЕТКВАЛИФИКАЦИЈА)

1. НАБАВУВАЧ

Јавно претпријатие Службен весник на РМ со седиште на бул. "Партизански Одреди" бр. 29 - Скопје.

2. ПОНУДУВАЧИ

Право да достават пријава за претквалификација имаат сите домашни и странски правни и физички лица, кои што се регистрирани за печатарска дејност.

3. ПРЕДМЕТ НА НАБАВКАТА

Предмет на набавката се следните услуги:

- подготовка на текст за печатење, врз основа на оригиналите што ги доставува набавувачот;
- прва коректура на подготвениот текст;
- графичка монтажа на весникот "Службен весник на РМ";
- обезбедување на озолит врз основа на кој нарачувачот ќе го одобрува печатењето;
- печатењето на "Службен весник на РМ" се врши на средно фина офсетна хартија 45 или 48,8 гр.;

- тиражот на "Службен весник на РМ" е дефиниран на тираж од 5.000 примерока до 6.000 примерока по број;

- обемот на еден весник се дефинира на 16, 32, 48 или повеќе страници, во зависност од материјалот за објавување на обрежан формат 21 x 28,5 cm;

- виткањето на весникот до 126 страници е табак во табак со шиене со два кламера, а за обем над 126 страници виткањето е табак на табак со лепење и укоричување со 200 грамски картон;

- поради специфичноста на весникот "Службен весник на РМ" давање на приоритет и итност во печатењето, со рок на испорака не подолг од 7 часа од моментот на одобрувањето на весникот за печат;

- лепење на адресите што до давателот на услугата ги доставува нарачувачот;

- дистрибуција на весникот "Службен весник на РМ" до испратна пошта, за натамошна дистрибуција до претплатниците;

- отстапување на простор во просториите на давателот на услугата за постојано користење за потребите на вработените на нарачувачот кои ја контролираат подготовката и го одобруваат влегувањето во печат на "Службен весник на РМ", во времетраењето на важењето на договорот за вршење на услугите;

- извршувањето на услугата и печатењето на весникот, подразбира печатење на истиот на хартија набавена од понудувачот.

Вкупниот обем на набавката врз основа на досегашното искуство на нарачувачот изнесува околу 55.000.000 страници од дефинираниот формат годишно.

Избраниот набавувач на услугите за печатење на весникот "Службен весник на РМ" по овој повторен ограничен повик, услугите ќе ги врши за наредните три години, а за секоја година ќе се склучуваат поединечни договори.

Предметот на набавката е неделен.

4. ПРЕДМЕТ НА ЈАВНИОТ ПОВИК

Прибирање на документи и податоци со кои се докажува исполнувањето на условите определени во член 35 став 2 од Законот за јавните набавки, преку кои претходно се утврдува подобноста на понудувачите да бидат повикани да достават понуда со која ќе учествуваат во постапката за избор на најповолен понудувач, кој ќе ги врши услугите за печатење на весникот "Службен весник на РМ" (претквалификација).

5. ДОКУМЕНТИ КОИ ПОНУДУВАЧОТ, СОГЛАСНО СО ЧЛЕН 35 СТАВ 2 ОД ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНИТЕ НАБАВКИ, ЗАДОЛЖИТЕЛНО ТРЕБА ДА ГИ ПРИЛОЖИ

- доказ за техничко-технолошки бонитет, согласно член 23 од Законот за јавните набавки, и тоа документите од алинеја 1 до 4 од став 1 на член 23;

- документ за економско-финансиски бонитет, издаден во согласност со Правилникот за содржината на документот за бонитет ("Службен весник на РМ" бр. 32/98 и 55/98), во оригинален примерок или копија заверена од нотар;

- податоци за расположива опрема и физички капацитети потребни за реализација на конкретната јавна набавка;

- податоци за менаџерската способност;

- податоци за искуство и стручниот кадар за печатење на весникот;

- доказ дека со правосилна пресуда не му е изречена мерка за безбедност - забрана на вршење на дејноста (Уверение од надлежен основен суд - оддел за прекршоци во оригинал или копија заверена од нотар);

- доказ - документ од надлежниот основен суд дека понудувачот не е во стечај или над него не е покрената постапка за ликвидација во оригинал или копија заверена од нотар; и

- документ (извод), за регистрирана печатарска дејност (копија од образецот број 3 од документот за регистрација заверена од нотар).

6. РОК И НАЧИН НА ДОСТАВУВАЊЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ И ПОДАТОЦИТЕ

Рок за доставување на документите и податоците изнесува 21 ден од денот на објавувањето на повторениот ограничен јавен повик во последното средство за информирање (вклучувајќи го и денот на објавувањето).

Понудите кои не се предадени во определениот рок, како и оние кои не се изработени во согласност со барањата на овој оглас, односно во согласност со Законот за јавните набавки, нема да бидат разгледувани и квалификувани.

Документацијата и другите податоци се доставуваат во затворен коверт, на кој во горниот лев агол треба да стои ознаката "не отворај", како и бројот на ограничениот јавен повик. Истиот не треба да содржи никаква ознака со која би можел да се идентификува понудувачот.

Понудата се доставува во еден оригинален примерок кој треба да биде заверен и потпишан од страна на одговорното лице на понудувачот.

Документите можат да се достават преку пошта на адреса булевар "Партизански Одреди" бр. 29, Скопје или да се предадат во архивата на Јавното претпријатие Службен весник на РМ.

Јавното отворање на понудите ќе се изврши на 01.12.2000 година, со почеток во 10⁰⁰ часот, во просториите на Јавното претпријатие Службен весник на РМ.

Претставниците на понудувачите на јавното отворање на Комисијата за јавни набавки треба да и достават писмено овластување од понудувачот за нивното учество на јавното отворање.

Комисија за јавни набавки

СОДРЖИНА

	Страница
2911. Указ за отповикување од должноста вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Кралството Данска.....	5063
2912. Указ за поставување вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Кралството Данска.....	5063
2913. Одлука за помилување на осудени лица.....	5063
2914. Одлука за разрешување член на Комисијата за помилување на Претседателот на Република Македонија.....	5063
2915. Одлука за образување Комисија за приватизација на АД за телекомуникации "Македонски телекомуникации" во државна сопственост - Скопје.....	5063
2916. Решение за именување претседател и членови на Комисијата за приватизација на АД за телекомуникации "Македонски телекомуникации" во државна сопственост - Скопје.....	5064
2917. Програма за стопанисување со пасишта од 2000 до 2009 година.....	5064

Издавач: ЈАВНО ПРЕТПРИЈАТИЕ

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о. - Скопје, бул. "Партизански одреди" бр. 29.

Директор и одговорен уредник Марија Лењохин.

Телефони 129-036, 117-460. Телефакс 112-267. Пошт. факс 51.

Жиро сметка 40100-603-12498. Бр. за ДДВ МК - 4030987108771. Депозитор - Комерцијална банка, АД - Скопје.

Печат: НИП "Нова Македонија" - АД - Скопје.